

University of Ljubljana
FACULTY OF ARTS

Acta Linguistica Asiatica

Volume 3, Number 3, December 2013

ACTA LINGUISTICA ASIATICA

Volume 3, Number 3, December 2013

Editors: Andrej Bekeš, Mateja Petrovčič

Editorial Board: Bi Yanli (China), Cao Hongquan (China), Luka Culiberg (Slovenia), Tamara Ditrich (Slovenia), Nina Golob (Slovenia), Kristina Hmeljak Sangawa (Slovenia), Ichimiya Yufuko (Japan), Terry Andrew Joyce (Japan), Jens Karlsson (Sweden), Lee Yong (Korea), Lin Ming-chang (Taiwan), Arun Prakash Mishra (India), Nagisa Moritoki Škof (Slovenia), Nishina Kikuko (Japan), Sawada Hiroko (Japan), Chikako Shigemori Bučar (Slovenia), Irena Srdanović (Japan).

© University of Ljubljana, Faculty of Arts, 2013

All rights reserved.

Published by: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (Ljubljana University Press, Faculty of Arts)

Issued by: Department of Asian and African Studies

For the publisher: Branka Kalenić Ramšak, the Dean of the Faculty of Arts

The journal is licensed under a

Creative Commons Attribution 3.0 Unported (CC BY 3.0).

Journal's web page:

<http://revije.ff.uni-lj.si/ala/>

The journal is published in the scope of Open Journal Systems

ISSN: 2232-3317

Abstracting and Indexing Services:

COBISS, dLib, Directory of Open Access Journals, MLA International Bibliography, Open J-Gate and Google Scholar.

Publication is free of charge.

Address:

University of Ljubljana, Faculty of Arts
Department of Asian and African Studies
Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, Slovenia

E-mail: mateja.petrovcic@ff.uni-lj.si

TABLE OF CONTENTS

Predgovor	5
-----------------	---

RESEARCH ARTICLES

***Desuga* ですが and the Spread of Voicing Feature in L2 Japanese**

Nina GOLOB ..	9–20
---------------	------

Language, Power and Gender: A Case Study of Code Switching by Less Educated People in Pakistan

Asim KARIM, Safina KANWAL	21–36
---------------------------------	-------

RAZISKOVALNI ČLANKI

Metoda vnosa »Pet potez«: Prednosti in težave

Mateja PETROVČIČ	39–52
------------------------	-------

STROKOVNI ČLANKI

Izdelava baze izrazov za kitajsko-slovenski slovensko-kitajski čebelarški terminološki slovar

Anže SOBOČAN	55–70
--------------------	-------

Problematika latiniziranja *hangeula* v slovenščino

Iva ZIRALDO, Jasmina KROFIČ	71–84
-----------------------------------	-------

RESEARCH ARTICLES

DESUGA ですが AND THE SPREAD OF VOICING FEATURE IN L2 JAPANESE

Nina GOLOB

University of Ljubljana

nina_glb@yahoo.com

Abstract

It has been observed that Slovene students of Japanese tend to pronounce formal verb suffix ~ます *~masu* or formal copula です *desu* followed by a conjunctive particle が *ga* as [...mazga...] and [...dezga...]. Present acoustic experiment confirms these perceptual observations. The author discusses phonological processes of Japanese and Slovene, and discusses possible reasons for the mispronunciations. She finds out that similarities in the surface phonetic form of the above expressions first introduced cause students to misinterpret Japanese vowel devoicing as vowel elision, the process which is familiar to them from L1. Consequently, any further conclusions built on such thinking would lead to further mispronunciations.

Keywords: phonology; [+voice] feature spread; Japanese; Slovene; second language learning

Izvleček

Pri vajah iz japonskega jezika opažamo, da študentje izgovarjajo formalno glagolsko pripono ~ます *~masu* ali pa pomožni glagol v formalin obliki です *desu*, katerima sledi vezni členek が *ga*, kot [...mazga...] oziroma [...dezga...]. Tokratni akustični eksperiment potrjuje naša slušna opažanja, v članku pa avtorica primerja fonološke procese v japonščini in slovenščini ter razpravlja o vzrokih, ki privedejo do nepravilne izgovarjave. Ugotavlja, da podobnost fonetične realizacije najprvo usvojenih izrazov privede do napačne /nezavedne/ interpretacije japonske izgube zvonečnosti na visokih samoglasnikih kot izgube samoglasnika, torej procesa, ki obstaja tudi v slovenščini, s čimer vsako nadaljnje sklepanje privede do nepravilnosti v izgovarjavi.

Ključne besede: fonologija; širjenje lastnosti [+zvoneč]; japonščina; slovenščina; učenje tujega jezika

1. Introduction

High vowels /i/ and /u/ in standard Japanese tend to be devoiced when occurring between voiceless consonants, or after a voiceless consonant and before a pause. This phenomenon has been studied extensively in terms of its mechanism (Sakuma, 1929; McCawley, 1968; Kawakami, 1977; Nihon Housou Kyoukai, 1985; Vance, 1987, 1992; Yoshida, 1997; Kubozono, 1999 etc.), phonetic realizations (Fujisaki & Sugito, 1977; Tsuchida, 1997; Kondo, 2005; Varden, 2010, etc.), social aspects (Yuen, 1997; Imai, 2004, 2010), and dialectal differences (Shibatani, 1990), and it is commonly included in even most basic descriptions of Japanese pronunciation.

Slovene students of Japanese get acquainted with vowel devoicing – though not being aware of the phenomenon yet – through a formal copula *です* in their very first lessons. In later months they also meet with its theory and further examples, and in overall they seem to master Japanese vowel reduction with relative ease. However, while the production of devoiced vowels generally poses no problem to Slovene speakers of Japanese, it is rather its overgeneralization that triggers a faulty pronunciation. The result of this language-acquisition concept (Selinker, 1972) is well observed in the case of formal verb suffix *~ます ~masu* or formal copula *です desu* followed by a conjunctive particle *が ga*, which are very often pronounced as [...mazga...] and [...dezga...] respectively.

This study acoustically examines the presence of the above mispronunciation, and discusses phonological processes which collaborate in such output by comparing Japanese (L2) and Slovene (L1) phonological structure.

2. Japanese: vowel elision vs. the loss of [+voice] vowel feature

Vowel elision is one of the reduction phenomena, generally defined as a process in which phonological material, c.f. vowel is lost in speech due to easier pronunciation. Diachronic vowel elision is triggered by the phonotactic constraints of the respective language, and their changes in time. Synchronic vowel elision, on the other hand, is very likely to be found in stress-accent languages, in which it is the consequence of articulatory undershoot or, in other words, extreme phonetic reduction in unstressed syllables (Hyman, 1975; Wheeler, 1979; Kohler, 1990). Vowel elision may occur in any position within a word, or across word boundaries, and is independent of the surrounding sounds.

In Japanese, a pitch-accent language¹, vowel elision is a possible interpretation of a reduced across-boundary form of the aspectual use of the verb *~いる* *-iru* ‘to be’ and *-iku* ‘to go’, for example *家まで歩いてく* *uchimade aruiteku* ‘I will go home on foot’ (Toki, 1972; Kawase, 1992), though phenomenon is suggested to be better explained through vowel coalescence² (Kubozono, 1999; Toda, 2004).

There are conflicting arguments on whether Japanese formal verb ending *~ます* *~masu* or formal copula *です* *desu* can be interpreted as the vowel elision process (Ogasawara, 2013; Vance, 1987, 2008; Yoshioka, 1981; Hirose, 1971) or does it employ a different process called vowel devoicing (Varden, 1998, 2010b; Han, 1962, 1994; Tsuchida, 1997, 2001). On a surface form of a vowel alone, it may seem similar to word-final vowel elision in stress-accent languages³. However, vowel devoicing shows no dependency on phonetic shortness as it also occurs in slow or formal speech (Kondo, 1995), and is thus ‘not merely an optional process in fast or casual speech, but a phonologically controlled process’ (Kondo, 2005, p. 229).

Japanese vowel devoicing is restricted to high vowels /i/ and /u/, and undergoes several phonetic and phonological rules such as types of surrounding consonants (Kuwabara & Takeda, 1988; Yoshida & Sagisaka, 1990), presence of accent on the vowel (Takeda & Kuwabara, 1987; Hattori, 1989), position in a word or utterance (Maekawa, 1989; Takeda & Kuwabara, 1987), and following word boundary (Sakurai, 1985). And upon the above rules, all studies agree that in the consecutive devoicing environment only some devoiceable vowels undergo the devoicing process (Tsuchida, 2001).

2.1 Recoverability-driven vowel devoicing: the problematic case of *~ますが* and *ですが*

The conflicting arguments on whether a phonological process on vowels is vowel elision or vowel devoicing, as described in the previous section, are well soothed down by Whang, who suggests a relatively consistent definition and experimental design to accurately describe acoustic properties of high vowel devoicing and factors that affect the process (Whang, 2013). He proposes yet another phonological factor in favour of

¹ Japanese accent is realized through [\pm high] prosodic feature on each moraic unit of a phonological word.

² In [phonetics](#) and [historical linguistics](#), vowel coalescence is the merger of [features](#) of two [segments](#) into one feature, and is very common in hiatus. In Japanese, the phenomenon simplifies the explanation of any reduced forms in Japanese connected speech (Toda 2006).

³ Acoustically, a completely devoiced vowels in Japanese do not show a periodic wave, have no clear formants in a spectrogram, and shows a drop in intensity and no pitch track.

vowel devoicing; that is the fact oral gestures of a vowel are retained but only voicing is lost, which can be understood from the features of the preceding consonant

Recoverability of the vowel in a given context seems to be the primary force driving the process. The vowel deletes after [ç, ø, s, tɕ, tɕʰ], where the vowel is completely predictable, and thus the consonant alone suffices to recover the identity of the underlying vowel. On the other hand, deleting the vowel after [k, ɕ] jeopardizes the recoverability of the vowel since both /i, u/ can occur in these contexts, and thus the oral gestures of the underlying vowel are retained even though it devoices.

3. Slovene interpretation of Japanese vowel devoicing and its consequences

Perceptual evaluations of pronunciation in Japanese classes reveal that there is a very strong tendency among Slovene students to pronounce formal verb ending ~ます ~*masu*, or formal copula です *desu*, followed by a conjunctive particle が *ga* as [...mazga...] and [...dezga...] respectively. The following experiment examines the extent of such mispronunciation on the lower-intermediate level of Japanese as L2, and discusses the reasons for it.

3.1 Experiment

In the experiment, 2 native Japanese speakers from Tokyo area and 20 students of Japanese on lower-intermediate level were asked to read 22 sentences which included formal verb ending ~ます ~*masu* or formal copula です *desu* in the final position of the prosodic phrase (3+3 items for each), followed by a conjunctive particle が *ga* (5+5 items for each), or followed by a sentence particle か *ka* (3+3 items for each), respectively (see Table 1 for details). Sentences were read three times each in random order, and the second reading was then taken as pronunciation material for analysis.

Collected data was perceptually evaluated by the author. Acoustic analysis was further conducted to confirm perceptual evaluation, and to analyze data into details. Analysis was conducted with Praat⁴ program. Main focus was on acoustic material including the sequence /desuga/ and /masuga/, while sentences including /desu/ and /masu/, or /desuka/ and /masuka/ were used for comparison.

Table 1: Experiment material

⁴ Praat: doing phonetics by computer. (<http://www.fon.hum.uva.nl/praat/>)

No.	Example	Transliteration
1.	(電話で)私、田中と申しますが、ご主人はいらっしゃいますか。	/denwade/ Watasi, tanakato moosimasuga, gosyujinwa irassyaimasuka.
2.	書き方がわからないんですが、教えてください。	Kakikataga wakaranain desuga , osiete kudasai.
3.	桜はきれいですが、香りはありません。	Sakurawa kiree desuga , kaoriwa arimasen.
4.	ここから富士山が見えますが、いかがですか。	Kokokara fujisanga miemasuga, ikaga desuka.
5.	この映画は面白いですが、長すぎます。	Kono eegawa omosiroi desuga , nagasugimasu.
6.	ふつうは毎日公園に行きますが、今日には行きませんでした。	Hutuuwa mainiti kooen'e ikimasuga, kyoowa ikimasendesita.
7.	早く春が来るといいんですが…	Hayaku haruga kuruto iin desuga ...
8.	彼女が独身だといんですが…	Kanojoga dokusindato iin desuga ...
9.	部長は今会議中ですが…	Butyoowa ima kaigityuu degozaimasuga...
10.	私も行きますが…	watasimo ikimasuga...
11.	象は鼻が長いです。	Zoowa hanaga nagai desu .
12.	明日は日曜日です。	Asitawa nityoobi desu .
13.	あそこに桜が咲いています。	Asokoni sakuraga saite imasu .
14.	秋になると、台風が心配です。	Akini naruto, taihuuga sinpai desu .
15.	どうもありがとうございます。	Doomo arigatoo gozaimasu.
16.	来年は、アメリカへ行こうと考えています。	Rainenwa, amerikae ikooto kangaete imasu .
17.	郵便局はどこにありますか。	Yuubinkyokuwa dokoni arimasuka .
18.	どの人が課長ですか。	Dono hitoga katyoo desuka .
19.	寿司と天ぷらとどちらが好きですか。	Susito tenpurato dotiraga suki desuka .
20.	明日のパーティーに行きますか。	Asitano paathiini ikimasuka.
21.	これは誰の傘ですか。	Korewa darenno kasa desuka .
22.	この人は学生ですか。	Kono hitowa gakusee desuka .

3.2 Results

General results of perceptual evaluation and acoustic analysis confirm the observations in classrooms that many Slovene students of Japanese pronounce the sound sequence of a formal verb suffix *~ます ~masu* or formal copula *です desu* followed by a conjunctive particle *が ga* incorrectly. Figure 1 shows that there is only 30% of students who consistently use Japanese vowel devoicing correctly. Correctness of vowel devoicing in this experiment is analyzed on the basis of speakers correct recovery of the devoiced vowel in */masu/* and */desu/* when followed by */ga/*.

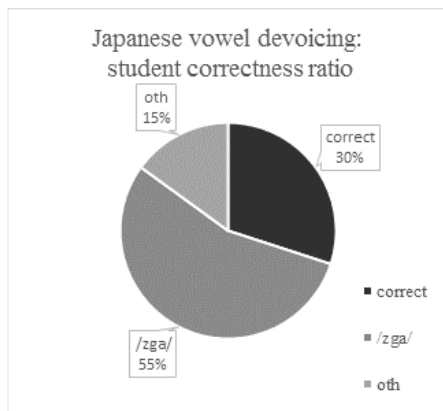
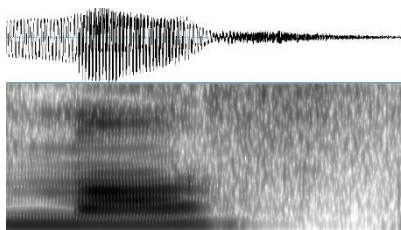

Figure 1: Slovene students correctness ratio

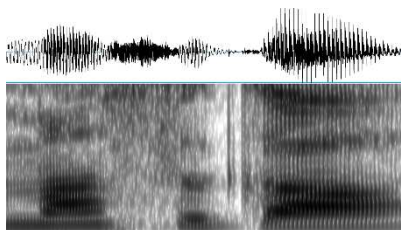
It is here to be described as to what is an expected pronunciation, and what are its acoustic characteristics. Spectrograms 1a-1c show acoustic realizations of */masu/*, */masuga/*, and */masuka/*, respectively, pronounced by a Japanese speaker.

Spectrogram 1a-1c: Acoustic realizations of */masu/*, */masuga/*, and */masuka/* by a Japanese speaker

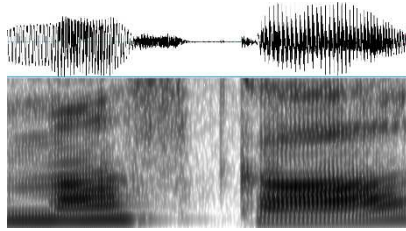
1a) */masu/*

1b) */masuga/*

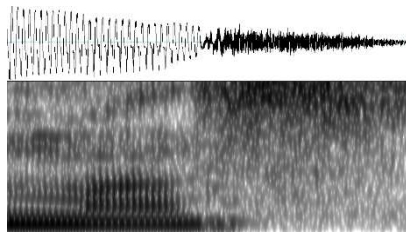
1c) /masuka/

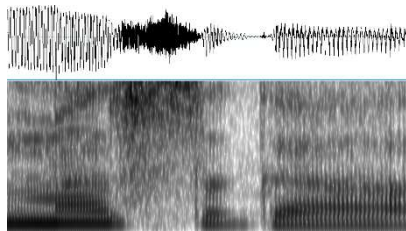
Similar acoustic realization are found for those Slovene speakers of Japanese who had their pronunciation evaluated as correct. Spectrograms 2a-2c show acoustic realizations of /masu/, /masuga/, and /masuka/, respectively, pronounced by a Slovene speaker who consistently followed vowel devoicing.

Spectrogram 2a-2c: Acoustic realizations of the ‘correct’ /masu/, /masuga/, and /masuka/ by a Slovene speaker

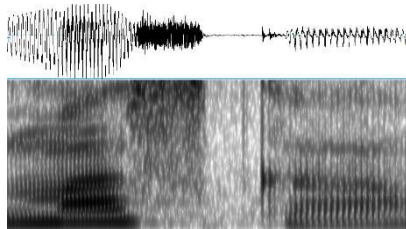
2a) /masu/

2b) /masuga/

2c) /masuka/

According to Figure 1 above, 70% of students have difficulties recovering the devoiced vowel when followed by a voiced consonant. 55% of them all never recover it, even more, they assimilate the neighbouring consonants in the way that the voiceless consonant preceding the supposed devoiced vowel gets voiced. Pronunciations are

thus realized as /mazga/ and /dezga/, as was observed during Japanese classes. Looking at the results of respective items in Figure 2, there were 118 items or 59% of all 200 items that were mispronounced in the same way.

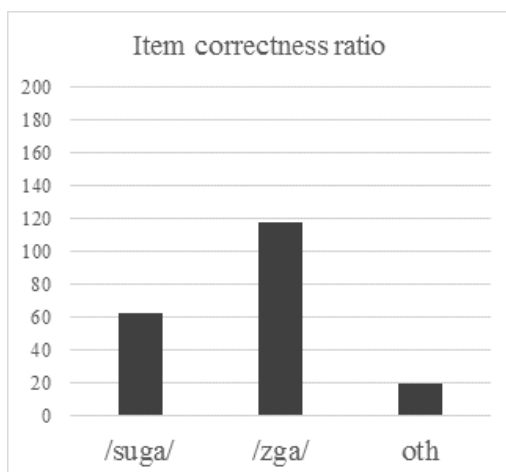
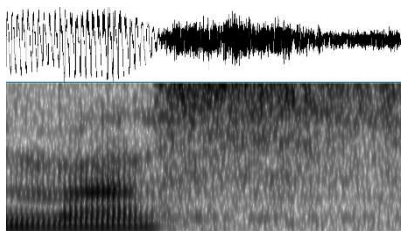

Figure 2 : Pronunciation of /desuga/ and /masuga/ by Slovene speakers of Japanese

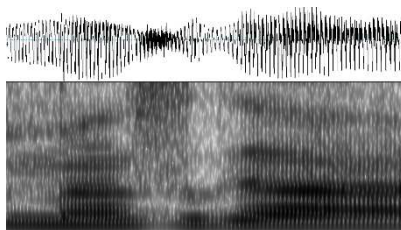
The change from voiceless to voiced fricative is obvious in Spectrogram 3b, where constant periodic wave continues from the preceding nasal sound /m/ and vowel /a/ throughout the fricative and onto the voiced plosive.

Spectrogram 3a-3c: Acoustic realizations of the ‘correct’ /masu/, /masuga/, and /masuka/ by a Slovene speaker

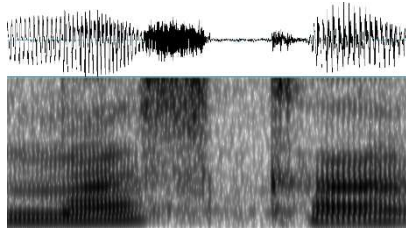
3a) /masu/

3b) /masuga/

3c) /masuka/

Detailed analysis revealed that there is yet one more statistically significant difference, that is the correctness ratio between /masuga/ and /desuga/. Among students who inconsistently recovered the devoiced vowel there was a tendency to correctly pronounce /masuga/ while /desuga/ was pronounced in the /dezga/ pattern (Figure 3). The reasons for it should probably be looked for in students' native Slovene.

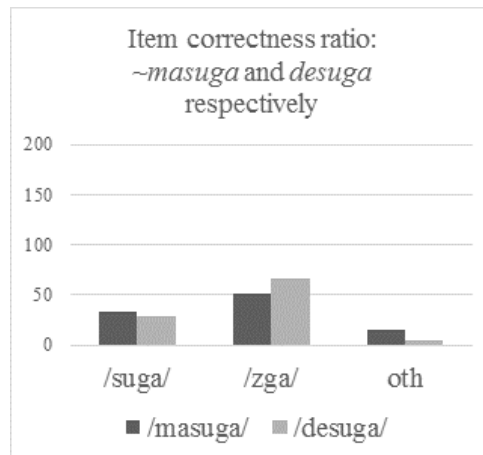
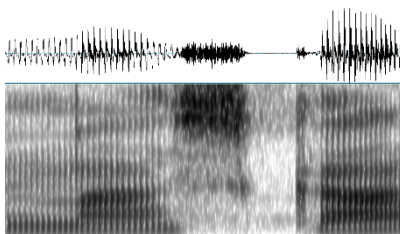
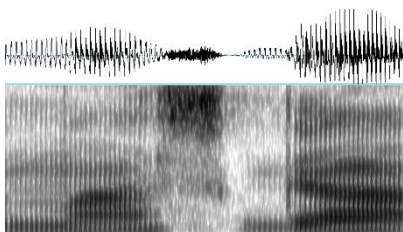

Figure 3: Pronunciation differences between /desuga/ and /masuga/ by Slovene speakers of Japanese

Interestingly, there were cases of two more strategies observed in the pronunciation of /masuga/ and/or /desuga/. Both of them base on the presumption that high vowels in /masu/ and /desu/ are elided. While one of them uses assimilation into voiceless on the consequently consecutive consonants (Spectrogram 4), the other one maintains the sequence voiceless fricative – voiced plosive (Spectrogram 5) but only in the case of /masuga/.

Spectrogram 4: Assimilation into /-voice/ strategy**Spectrogram 5:** Voiceless fricative and its following voiced plosive**4. Conclusion**

It has been observed that Slovene students of Japanese tend to pronounce formal verb suffix ~ます *~masu* or formal copula です *desu* followed by a conjunctive particle が *ga* as [...mazga...] and [...dezga...]. Present acoustic experiment confirms these perceptual observations. The author discusses phonological processes of Japanese and Slovene, and discusses possible reasons for the mispronunciations. She finds out that similarities in the surface phonetic form of the above expressions first introduced cause students to misinterpret Japanese vowel devoicing as vowel elision, the process which is familiar to them from L1. Consequently, any further conclusions built on such thinking would lead to further mispronunciations.

References

- Beckman, Mary E. and Atsuko Shoji. (1984). Spectral and Perceptual Evidence for CV Coarticulation in Devoiced /si/ and /syu/ in Japanese. *Phonetica* 4. 61-71.
- Bell, A. (1978). Syllabic consonants, in Greenberg, J.H. (Ed.) *Universals of human language Vol.2 Phonology*, Stanford University Press, California.
- Dauer, R.M. (1980) The reduction of unstressed high vowels in modern Greek. *Journal of International Phonetic Association*, 10(1-2): 17-27.

- Campbell, N. & Yoshinori Sagisaka. (1991). Moraic and Syllable-level Effects on Speech Timing. *Journal of Electronic Information Communication Engineering* SP 90-107. 35-40.
- Cutler, A. & Takeshi Otake. (1997). Contrastive Studies of Spoken-language Perception. *Journal of the Phonetic Society of Japan* 1:3. 4-13.
- Han, Mieko S. (1994). Acoustic Manifestations of Mora Timing in Japanese. *Journal of the Acoustic Society of America* 96:1. 73-82.
- Hattori, N. (1989). *Mechanisms of Word Accent Change: Innovations in Standard Japanese*. Doctral dissertation. University College London.
- Haye, Bruce. 1989. Compensatory Lengthening in Moraic Phonology. *Linguistic Inquiry* 20. 253-306.
- Itô, Junko. (1990). Prosodic Minimality in Japanese. In K. Deaton, M. Noske and M. Ziolkowski, (Eds.) *CLS 26-II: Papers from the Parasession on the Syllable in Phonetics and Phonology*. 213-239.
- Jun, S. & Beckman, Mary E. (1993). *A Gestural-overlap Analysis of Vowel Devoicing in Japanese and Korean*. Paper presented at the 1993 Annual Meeting of the LSA, Los Angeles, 7-10 January, 1993
- Kenstowicz, M. (1994). *Phonology in Generative Grammar*. MA: Blackwell.
- Kondo, M. (1995). Temporal Adjustment of Devoiced Morae in Japanese, *Proceedings of the 13th International Congress of Phonetic Sciences* 3. 238-241.
- Kondo, M. (1997). *Mechanisms of Vowel Devoicing in Japanese*. Doctral dissertation. University of Edinburgh.
- Kondo, M. (2001). Vowel Devoicing and Syllable Structure in Japanese. *Japanese/Korean Linguistics*, Vol. 9, CSLI, Stanford.
- Kubozono, H. (1989). The Mora and Syllable Structure in Japanese: Evidence from Speech Errors. *Language and Speech* 32: 3. 249-278.
- McCawley, J. (1977). Accent in Japanese. M.L. Hyman (Ed.) *Studies in Stress and Accent, Southern California Occasional Papers in Linguistics No. 4*. University of Southern California. 261-302
- Maekawa, K. (1989). Boin no musei-ka. M. Sugito (Ed). *Nihon-go no Onsei-On' in (1)*. Tokyo: Meiji Shoin. 135-153.
- Port, R. F., Dalby J. & O'Dell, M. (1987). Evidence for Mora Timing in Japanese. *Journal of the Acoustic Society of America*, 81: 5. 1574-1585.
- Poser, W. (1990). Evidence for Foot Structure in Japanese. *Language* 66. 78-105.
- Sakurai, Sh. (1985). Kyootsuu-go no hatsuon de chuui subeki kotogara. Appendix to NHK, ed., *Japanese Pronunciation and Accent Dictionary*. Tokyo: NHK Publication. 128-143.
- Sato, Y. (1993). The Durations of Syllable-final Nasals and the Mora Hypothesis in Japanese. *Phonetica* 50. 44-67.
- Shibatani, M. (1990). *The Languages of Japan*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Shinohara, Sh. (1997). The Roles of the Syllable and the Mora in Japanese Adaptations of French Words. *Cahiers de Linguistique Asie Orientale* 25: 1. 87-112. Paris: CRLAO EHESS.
- Sugito, M. & Hirose, H. (1988). Production and Perception of Accented Devoiced Vowels in Japanese. *Annual Bulletin of Research Institute of Logopedics and Phoniatrics* 22. 21-39. University of Tokyo.
- Takeda, K. & Hisao Kuwabara. (1987). Analysis and Prediction of Devocalizing Phenomena (in Japanese). *Proceedings of Acoustic Society of Japan*. 105-106.

- Vance, T. J. (1987). *An Introduction to Japanese Phonology*. Albany, NY: State University of New York Press.
- Yoshida, N. & Yoshinori Sagisaka. (1990). Factor Analysis of Vowel Devoicing in Japanese (in Japanese), *ATR Technical Report TR-I-0159*. Kyoto: ATR Interpreting Telephony Research Laboratories.

LANGUAGE, POWER AND GENDER: A CASE STUDY OF CODE SWITCHING BY LESS EDUCATED PEOPLE IN PAKISTAN

Asim KARIM

University of Management and Technology Lahore, Pakistan
asim.karim09@gmail.com

Safina KANWAL

University of management and Technolgy Lahore, Pakistan
safina_kanwal@yahoo.com

Abstract

The purpose of this study is to investigate the relation between language, power and gender among less educated people. Less educated people here mean those who passed only middle class examination. Foucault's theory of power and discourse gave new dimensions to languages. Language is used to exert power (Foucault, 1998). Due to this relationship of language and power, the speakers try to use that language as is enjoying power and high status in their speech community. Those of high status enjoying language is very much seen in the process of code switching where the speakers do code switching from low status enjoying language to high status enjoying language.

The major aims of this research were to find out the relation between language and power and how speakers' use of powerful language varied across gender. This study was quantitative. Data collection was done through questionnaire comprising of two sections. The first section was consisted of 10 close ended questions to know the relation between language and power. The second section of the questionnaire comprising of 10 close ended questions measured the status of Punjabi and Urdu. After careful inquires 30 less educated L1 Punjabi speakers were randomly selected from the city Sheikhpura. Among these 30 participants 15 were male and 15 were female. Audio recording was taken from 14 participants, 7 males and 7 females who had also took part in survey questionnaire to get the data about Urdu code switching. The results collected through the gathered data revealed the L1 Punjabi speakers regarded Urdu as powerful language and they asserted that language and power are closely related with each other. Further women used more powerful language and for this purpose they did more Urdu code switching as compared to men.

Keywords: power; discourse; multiculturalism; code switching

Izveček

Namen te študije je raziskati povezavo med jezikom, močjo in spolom med manj izobraženimi ljudmi. Kategorija *manj izobraženi* se nanaša na tiste ljudi, ki imajo dokončano le srednješolsko izobrazbo. Foucaultova teorija moči in diskurza je v jezik vnesla nove razsežnosti. Foucaultu

(1998) predstavlja jezik osnovni mehanizem moči. Zaradi povezave med jezikom in močjo skušajo govorniki uporabljati tisti jezik, ki uživa v družbi največjo moč in ugled. Pogosto se dogaja, da govorniki nižjih slojev uporabljajo jezik višjih slojev za menjavo kodov.

Ta raziskava si prizadeva najti povezavo med jezikom in močjo, nato želi ugotoviti, kako spol govorcev vpliva na uporabo jezika z večjo močjo. Raziskava je kvantitativne narave. Podatke smo zbrali na osnovi vprašalnika, ki je bil sestavljen iz dveh sklopov. Prvi sklop je obsegal 10 tesno povezanih vprašanj, katerih cilj je bil izluščiti povezavo med jezikom in močjo. Drugi sklop vprašalnika iz prav tako 10 tesno povezanih vprašanj je določil status pandžabščine in urdščine. Anketiranih je bilo 30 manj izobraženih govorcev pandžabščine (L1) iz mesta Sheikhupura. Polovica od njih je bilo moških in polovica žensk. Gradivo obsega še zvočne posnetke 14 anketirancev, od tega 7 moških in 7 žensk, ki so sodelovali tudi pri raziskavi o menjavi kodov v urdščini. Rezultati so pokazali, da so govorniki pandžabščine (L1) mnenja, da je urdščina jezik moči. Raziskava je še pokazala, da so ženske uporabljale več jezika moči in pogosteje menjavale kode kot moški.

Ključne besede: moč; diskurz; večkulturnost; menjava kodov

1. Introduction

Michel Foucault, the French postmodernist, is despite being the most controversial thinker of the century (Phelan 1990) has been taken as a cultural icon (O'Farrel 2005: 1), massively leading in shaping the thinking of the present world about power and relations (O'Farrel 2005: 96-108). For him power is not just an instrument of intimidation used by the actors, rather 'power is everywhere' (Foucault, 1980, 1991). For Foucault power is not just an ability of exerting pressure rather power is a relation of elite and subjugation (19). Power is diffused and embodied in discourse, knowledge and 'regimes of truth' (Foucault 1991). For Foucault language exhibits power and power is exhibited through language. Power is transmitted and produced through discourse (Foucault 1998: 100). Discourse is a very slippery notion in Foucault's work. He says it is a certain 'way of speaking'. Language is used for this purpose of communication. So this relation between language and power is not simple rather it is very complex having various dimensions. That is why not all the languages enjoy equal status. Only some languages can 'evade, subvert or contest strategies of power' (Gaventa 2003: 3) and discourse is a mode of transmitting power (Foucault: 1998, Rajchman 1983: 43). Thus speakers use language to exert power and to gain authority in society. This relation of language and power is very much seen in Pakistani society where all languages do not enjoy equal status. That is why the aim of the present study is to look into the relation between language and power. Further the present study was conducted to find out which language i.e. Punjabi or Urdu was powerful for L1 Punjabi speakers. The study also aimed to find out the relation between powerful language and the code switching for that language. The relation between gender and code switching for powerful language was also found out in the study.

Pakistan is a multicultural and multilingual country where more than 72 languages are spoken (Ethnologue, 2009). But all these language do not enjoy equal status and power. Some languages are considered as prestigious languages while other languages are considered as inferior (Khalique 2006). Thus the relation between language and power is very much prevalent in Pakistan. The native speakers of less prestigious languages have also been losing respect for their native variety. Due to this loss of respect and power on the part of some languages these languages are rapidly losing their number of speakers. This shift from less powerful language is a great threat to these languages (Romaine 2007). So the present research was conducted to find out whether Punjabi, the mother tongue of Punjabis is on the verge of this threat or it is a safe language still having power and prestige. In this way in the perspective of multiculturalism, a postmodern movement where equal respect is given to all cultures and stress is laid on the homogeneous existence of all cultures, this shift towards certain language is also a threat to the very notion of multiculturalism.

Speakers use language to establish identity (Kim, Siong, Fei & Ya'acob, 2010). That is why often speakers prefer to speak prestigious and powerful language (Riaz 2009). This attachment of power and prestige for certain language is also due to certain socio-political factors (Al-Tamimi & Shuib 2009). Norton (2010) asserts that language should be understood not just as a "linguistic system, but as a social practice in which experiences are organized and identities are negotiated" (pp. 351). Nunan, D. & Choi, J. (2010) also say that speakers use language for establishing identity and often speakers discard their relation with that language as is not enjoying prestige in their society though that language would be their mother tongue. In the present situation, it is the observation of the researchers that L1 Punjabi speakers break their linguistic ties with Punjabi as Punjabi is no more a prestigious language. It is often regarded as the language of illiterate and rustic people.

Code switching plays a significant role in breaking the ties with one language and establishing the linguistic ties with other language. Code switching is linguistic process in which the speaker switches from one code or language to another code or language (Migge 2007). This shifting from one code/language to another code/language can be at phrase level, word level and sentence level or beyond sentence level. Code switching is often done in the process of establishing linguistic identity. Yun (2008) and Carrera-Sabaté (2006) have closely examined the role of code-switching as a means of language socialization. In the present situation it was observed by the researcher that most of the L1 Punjabi speakers do code switching from Punjabi to Urdu. They do code switching for establishing their identity (Bhat 2008).

2. The research

The present research was therefore conducted to find out the L1 Punjabi speakers' perception about the relation between language and power. Further L1 Punjabi speakers' perception about their own native language was found out through questionnaire. The research was also aimed to find out the status of Urdu for L1 Punjabi speakers. The relation between code switching and powerful language and gender was another core aim of the present research. It followed the descriptive and quantitative research methodology.

A survey and audio recording was conducted to ascertain the relationship between power and language and how less educated people in Pakistan cope with the reality. . The participants for language and power survey were selected by random sampling. The survey was done with the help of a questionnaire designed by the researcher. The present research had three variables that were gender, power and code switching for powerful language. Power was the independent variable of the first research question. For the third research question powerful language was the independent variable and code switching for the powerful language was the dependent variable. Gender was independent variable of the fourth research question and code switching for powerful language was the dependent variable of that research question.

2.1 Sample

The sample of the present study comprised of 30 L1 Urdu speakers whose education was middle and they knew how to read and write Urdu. All these participants were the class four workers of two colleges of Sheikhpura. One college was Government Degree College Sheikhpura and the other was Government Post Graduate College for Women Sheikhpura. These participants were selected through random stratified sampling. Among these participants 15 were female participants and 15 were male participants. The sample for audio recording was consisted of 7 females and 7 males. The equal number of male and female participant was kept to check the relation between gender and code switching for powerful language.

2.2 Tools for data collection

The present study used two tools to collect data. The first tool was a survey questionnaire and the second toll was audio recording.

2.3 Questionnaire

The questionnaire was comprised of two sections. Each section was consisted of 10 close ended questions. The first section of the questionnaire was designed to see the

perception of the participants about the relation between language and power. The second section of close ended questions provided the quantitative data about the perception of L1 Punjabi speakers about their mother tongue and also about Urdu. The close ended questions of this section were having two options: one was Punjabi and the second was Urdu. The survey questionnaire was also comprised of two open ended questions. These questions asked the participants' view about the relation between language and power. This data was qualitative.

2.4 Audio Recording

Audio recording was taken of 14 participants to find out the number of Urdu code switched items. This audio recorded data was collected from the workers of two institutions i.e. GPW and GC. The total number of participants for the audio recorded data was 14. Among those 14 participants 7 were male participants and 7 were female participants. The reason behind the equal number of male and female participants was to find out the relation between gender and Urdu code switching. The time given to each participant was 5 to 7 minutes. The participants randomly selected. The topics given to them for discussion were from everyday life so that the researcher could get maximum natural data. The selected participants for audio recording data had also taken part in the survey questionnaire.

2.5 Data Collection Procedures

For the collection of data the researcher went to the two selected colleges of Sheikhpura. These three colleges were Government Post Graduate College for Women Sheikhpura (GPW) and Government Degree College Sheikhpura. Fifteen participants from each college were randomly selected whose mother tongue was Punjabi. These participants were first given survey questionnaire and they all were having just middle i.e. 8th class education. For keeping the equal representation of male and female, 15 female participants were selected from GPW as it was a female college, 15 male participants from GC as it was a male college. All the steps of data collection were taken while keeping in mind all the variables of the research. The researcher also kept in mind the sanctity of research in her mind while conducting research. During the audio recorded session maximum effort was taken by the researcher to make the interest of the participants alive in discussion. They were given with this confidence that their background information would be kept confidential. Further the topic given to the participants were also chosen by taking the consent of the participants. Individual interviews were conducted and the reason behind individual interview was to look into the individual level of code switching.

3. Results

3.1 Survey Questionnaire Results

The survey of the present was consisted of three sub sections. The first section of the survey questionnaire was designed to know about the perception of the participants about the relation between language and power. The statement was, 'Language is power'. Among the 30 participants 25 participants answered that language is power, 5 participants ticked "no" for that statement.

The second statement of the first section of the survey was 'language does not give prestige to its speakers'. 28 participants rejected that statement and 2 participants agreed with that statement. The third statement of the survey was that language gives authority to its speakers. For this statement 27 participants ticked the yes option where as 3 participants ticked no option. 'Languages are not good or bad' was the fourth statement of the first section of the questionnaire. Among the 30 participants 4 participants chose the yes option whereas 26 participants chose the no option. Statement 6 asked the participants that good language gives respect to its speakers. 28 participants agreed that good language gives respect to its speakers. The next statement of the first section was 'Use of language does not make difference'. 2 participants were agreed with this statement while the rest of 28 participants disagreed with this statement. All the 30 participants were agreed with that 'good language should be used by the speakers' which was the 7th statement. 'Language cannot make good impression' was the next statement of the first part of the questionnaire. 26 participants ticked yes option for that statement and 4 participants ticked the no option for that statement. The second last statement of the first part was 'some languages are powerful and some languages are powerless'. All the participants were agreed that some languages are powerful and some languages are powerless. 'A person must use powerful language' was the last statement of the first section of the questionnaire. All the participants ticked yes answer for that statement.

The section 2 of the questionnaire was designed to know which language was powerful for the L1 Punjabi participants. This section was comprised of 10 questions. The participants were provided with two options. One option was Punjabi and the second option was Urdu. The first question of the 2nd section asked the participants about the language they speak. 12 participants chose the option for Punjabi and 18 participants chose the option for Urdu. The second question asked the participants about the best language. The second question asked the participants about the best language. 5 participants considered Punjabi as the best language whereas 25 participants considered Urdu as the best language. The next question asked the participants about the language that does not give respect to its speakers. Among the 30 participants 26 participants ticked Punjabi as a language that does not give respect to

its speakers and 4 participants ticked Urdu as a language that does not give respect to its speaker. 'Which is the inferior language' was the fourth question. 28 participants marked Punjabi as the inferior language and 2 participants regarded Urdu as the inferior language. Fifth question of the second section asked the participants about the powerful language. 3 participants were of the opinion that Punjabi is a powerful language and 27 participants thought that Urdu is powerful language. 'Which should be our national language' was the sixth question of the second section of the questionnaire. Punjabi should be our national language in the opinion of 2 participants and Urdu should remain our national language in the perception of 28 participants. The next question inquired the participants about the language that is an obstacle in the way of success of participants. Among the 30 participants 27 considered Punjabi as an obstacle in their way of success and 3 participants considered Urdu as an obstacle in their way of success. 'Which language gives high status to its speaker' was the eighth question of the second section. Only 1 participant marked Punjabi as a language that gives high status to its speakers while the rest of all participants marked Urdu as a language that gives high status to its speakers. Ninth question asked the participants about the powerless language. Punjabi is a powerless language for 27 participants while Urdu is powerless language for 3 participants. The last question of the second section of the questionnaire was about the language that participants use for making their good impression. Only two participants marked Punjabi for this question and 28 participants marked Urdu for this question.

3.2 Audio Recorded Data

F1 was the first female participant. She was a woman of 32 years. The first question asked to her was 'What do you do in your spare time'. The answer given by F1 for this question was of 317 words. Among these 317 words of Punjabi, 39 words were from Urdu. The next question F1 was 'Do you like your job'. Her answer was consisted of 345 words and out of those 345 words 55 words of Urdu. The next participant was F2 and she was a young girl of 24 years. The question asked to her was in Punjabi and the question is 'Which TV programs do you watch'. Her answer for this question was consisted of 343 words. F2 used 32 words from Urdu. She did code switching at sentence level as well as at intra - sentential level. The next question to F2 was in Punjabi and Urdu and the question was 'who is your favourite actor and why'. The answer of this question given by F2 was consisted of 310 words and out of those 310 words 26 words were in Urdu. The third participant for the audio recorded data was F3 who was a woman of 35. The first question asked to her was in Punjabi and it was 'Do you like to go to bazaar and where do you go for shopping'. The answer of F3 for this question was consisted of 279 words and out of these 279 words 41 words were of Urdu. The next question asked to her was 'Do you do window shopping'. Her

answer for that question was of 445 words and out of those 445 words 65 were of Urdu.

F4 is the fourth female participant for audio recorded data. The first question asked was 'which is your favorite food and why'. The answer given by F4 was based on 362 words. Out of these 362 words 53 words were of Urdu. She did code switching at word level. The second question asked to F4 was in Urdu and Punjabi exhibiting the phenomenon of code switching from Punjabi to Urdu and the question was 'What is the role of a mother'. The answer given by F4 for this question was comprised of 302 words and out of these 302 words 25 were of Urdu. The question to next female participant i.e. F5 was in Urdu and the question was 'Why women love to go to beauty salon'. The answer for this question given by F5 was of 355 words and out of 355 words 56 words were of Urdu. The second question to F5 was in Urdu and Punjabi and the question was 'which is your favorite season and why'. Her answer for that question comprised of 292 words in total and 27 words of Urdu. The next female participant was F6. She was a lady of 39. The question asked to her was in Punjabi and the question was 'Do you think that dowry should be given to a girl'. Her answer for this question was of 509 words and she took 6 minutes to answer the question so only one question was asked to her. Out of those 509 words 55 words were from of Urdu. The last female participant was F7 and the question asked to her was 'Who was your film actor and why'. The answer was consisted of 410 words and out of those 410 words 55 words were of Urdu. The question asked to her was in Punjabi and the question was 'What is the nature of your job'. The answer given by her was comprised of 202 words and out of those 202 words 25 were of Urdu.

M1 was the first participant for audio recording. The first question asked to him was in Punjabi and the question was 'Which is your favorite city and why'. The answer given by M1 was 355 words and out of those 355 words 50 words were of Urdu. The next question asked to him was 'Which is your favorite actress and why'. The answer for that question was of 310 words and out of these 310 words 31 words were of Urdu. M2 was the next participant and the first question asked to him was 'Who is your favorite cricketer and why'. His answer for that question was of 333 words and out of those 333 words 45 words were of Urdu. The next question asked to him 'What is the role of a father'. The answer by M2 for that question was of 278 words and out of those 278 words 22 words were of Urdu. The first question asked to M3 was 'Are you satisfied with your job'. The answer for this question by M3 was of 410 words and out of those 410 words 59 words were of Urdu. The second question asked to him was 'What is the role of a mother' and his answer was consisted of 210 words and out of those 210 words 27 words were of Urdu. The next participant was M4 and the question to him was 'What is the role of education in personality development'. M4 answer for that question was of 610 words and out of those 610 words 49 were of Urdu.

M5 was the fifth participant and the first question asked to him was 'Which is the most unforgettable incident of your life'. His answer for that question was of 398 words and out 398 words he used on 9 words of Urdu. The next question to him was in Urdu and the question was 'Who is your hero in history'. The answer for that question was of 330 words and out of those 330 words only 5 words were of Urdu. M6 was the next participant. The question to him was 'What will you do if you become the principal of the college'. His answer was of 276 words and he had not used a single word of Urdu. The next question to him was 'Are you satisfied with Pakistani politicians'. The answer of M6 for that question comprised of 410 words and he used only 7 words of Urdu in 410 words. M7 was the last male participant for audio recording. The question asked to him was both in Urdu and Punjabi and the question was 'What are your good qualities'. The answer given by him consisted of 299 words and out of these 299 words, 16 words were from Urdu. He has code switched at word and phrase level only. The next question to him was in Urdu and the question was 'Are you in favor of liberty of women'. His answer was of 388 words and out of 388 words, 21 words were of Urdu.

4. Discussion and interpretation of Results

The following discussion on results is based on the results of table 1 given below. This table is about the females' result of first section of the survey. 83% of the participants agreed that language is power. Thus majority of the participants regarded language as power. 93% of the participants did not agree that all languages did not give prestige to its speakers. So there is a close relation between language and prestige. Language gives authority to its speaker in the opinion of 90% of the participants. 87% of the sample did not agree that languages are not good and bad. Most of the participants i.e. 93% were of the view that good language gives respect to its speakers. 93% of the participants disagreed that language use makes no difference. 1005 of the population agreed that good language should be used.

Table 1: Results of Power and Language Section of Survey

Theme of question	Yes	No	Percent. for yes	Percent. for no
Language is power	25	5	83%	17%
Language does not give prestige	2	28	7%	93%
Language gives authority	27	3	90%	10%
Languages are not good and bad	4	26	13%	87%
Good language gives respect	28	2	93%	7%
Language use makes no difference	2	28	7%	93%
Good language should be used	30	0	100%	0%
Language cannot make good impression	4	26	13%	87%
Languages are powerful and powerless	30	0	100%	0%
Powerful language should be used	30	0	100%	0%

Most of the participants did not agree that language cannot make good impression. 100% of the participants of the sample agreed that some languages are powerful while other languages are powerless and powerful language should be used. The results of the first part of the questionnaire show that there is a close relation between language and power as is asserted by Foucault (1998). People exert power through language in the opinion of the participants as 90% of the participants were of the view that language gives authority to its speakers.

The table 2 provides the answer for the second research question i.e. which is the powerful language for L1 Punjabi speakers. Large no. of the participants said that they speak Urdu as it is the 'best language' as reported by 83% of the participants. Punjabi is a language that 'does not give respect to its speakers' in the opinion of 87% of the participants. Further Punjabi is an inferior language as a vast majority i.e. 93% of the participants ranked it as inferior language. Language and power are closely related and that is why 90% of the population regarded Urdu as a powerful language. Urdu should remain the national language of Pakistan in the opinion of 93% of the participants. Most of the participants i.e. 90% regarded Punjabi as an obstacle in their way of success. Urdu is a 'high status giving language' reported by 97% of the population. Punjabi is a 'powerless language' in the opinion of 90% of the L1 Punjabi speakers. This shows that Punjabi has lost its worth even for its native speakers. 93% of the participants agreed that Urdu is a language that they use for making their good impression on others.

Table 2: Results of Section 2

Theme of question	Punjabi	Urdu	Perc. for Punjabi	Perc. for Urdu
Language participant speak	12	18	40%	60%
Best Language	5	25	17%	83%
Language does not give respect	26	4	87%	13%
Inferior Language	28	2	93%	7%
Powerful Language	3	27	10%	90%
National Language	2	28	7%	93%
Language that is obstacle	27	3	90%	10%
High Status Giving Language	1	29	3%	97%
Powerless Language	27	3	90%	10%
Language that gives Good Impression	2	28	7%	93%

Thus the results of the second section of the questionnaire reveal that Punjabi is a powerless language for most i.e. 90% of the L1 Punjabi speakers and Urdu is a powerful language for most of i.e. 90% of the population. Further Punjabi has become an inferior language even for its own native speakers as most of i.e. 93% of L1 Punjabi speakers regarded it as inferior language when compared with Urdu. The results of this section provide the answer of the second research question that Urdu is the powerful language for L1 Punjabi speakers.

The results of the audio recorded data show that L1 Punjabi speakers did code switching for prestigious and powerful language i.e. Urdu. All the participants did Urdu code switching for Urdu. The code switching for Urdu was done at word, phrase, sentence and intra-sentential level. It shows that Urdu has got its deep roots in Punjabi speakers. It has become the part and parcel of the everyday discussion of the L1 Punjabi speakers. Further the participants did not consciously did code switching rather they unconsciously did code switching as it is found at all levels. The following two tables table 3 and table 4 are showing the total number of words spoken by each participant in audio recording and the total number of Urdu code switched items done by each participant. The tables are also showing the percentage of Urdu code switched items done by each participant. The results of the Urdu code switched items prove that L1 Punjabi speakers did code switching from a powerless language i.e. Punjabi to a powerful language i.e. Urdu. This they did to gain respect, high status, prestige and power as all of the participants of the survey questionnaire agreed that powerful and

prestigious language should be used by the speakers as powerful language bestows honour and high status to its speakers.

Table 3: Female Results for Urdu Code Switching

Fake name of female participants	Total no. of words spoken by participant	No. of Urdu code switched items	Percentage for Urdu code switching
F1	662	94	14%
F2	653	58	9%
F3	742	106	14%
F4	664	78	12%
F5	647	83	13%
F6	509	55	11%
F7	612	80	13%

Table 4: Male Results for Urdu Code Switching

Fake names of male participants	Total no. of words spoken by participant	No. of Urdu code switched items	Percentage for Urdu code switching
M1	665	81	12%
M2	611	67	11%
M3	620	86	14%
M4	610	49	8%
M5	728	14	2%
M6	686	7	1%
M7	687	37	6%

The comparative results of male and female participants for Urdu code switching reveal that as compared to L1 male Punjabi speakers L1 female Punjabi speakers did more code switching for Urdu. This shows that women are more inclined towards the use of powerful and prestigious language as compared to men. They want to assert their identity through prestigious language.

Table 5: Comparative Results of Section 1 for Males and Females

Fake male participants names	Urdu code switched items percentage	Fake male participants names	Urdu code switched items percentage
M1	12%	F1	14%
M2	11%	F2	9%
M3	14%	F3	14%
M4	8%	F4	12%
M5	2%	F5	13%
M6	1%	F6	11%
M7	6%	F7	13%

5. Conclusion

From the above discussion on the results collected through questionnaire and audio recorded data, it becomes very clear that language and power are correlated with each other. It is the attribution of power that gives status to language and also to its speakers. In Pakistan for L1 Punjabi speakers Punjabi is not a powerful language. It is considered as inferior and powerless language. Urdu is regarded as powerful language as it gives prestige, high status and respect to its speakers. That is why most i.e. 60% of the L1 Punjabi speakers prefer to speak Urdu. They want to establish their identity through Urdu and not through their mother tongue. This is the reason in their every day conversation the code switch for Urdu. It is very serious situation as this preference for one language has become a threat for another language and the culture that is associated with this language. Punjabi language as well as Punjabi culture they on the very of linguistic genocide and culture death. So we, being researchers and government of Pakistan should pay attention towards this very serious issue.

Recommendations

The present study has brought so many areas in which research can be done in future. For example research can be done on the status of other regional languages of Pakistan. It will help us in knowing about the status of other regional languages. Further the present research was carried out on less educated people. Future research can be carried on illiterate people to know their perception about language and power and also about the powerful language. There is need of carrying research in villages as most of our population still lives in villages and that research give provide the

views of most of the people. Moreover villages are still having strong culture and this research will through light on the relation between culture and language.

References

- Al-Tamimi, A. & Shuib, M. (2009). Motivation and attitudes towards learning English: A study of Petroleum Engineering undergraduates at Hadhramout University of Science and Technology. *GEMA Online Journal of Language Studies*, 9 (2), 29-55.
- Bhatt, R. M. (2008). In other words: Language mixing, identity representation and third space. *Sociolinguistics*, 177-200.
- Carrera-Sabaté, J. (2006). Some connections between linguistic change and the written language: The behavior of speakers aged 3 to 20. *Language Variation and Change* 18:15-34.
- Eckert, P. & McConnell-Ginet, S. (2003). *Language and Gender*. New York: Cambridge University Press.
- Fairclough, N. (1989). *Language and Power*. London: Longman.
- Foucault, M. (1991). *Discipline and Punish: the birth of a prison*. London, Penguin.
- Foucault, M. (1998). *The History of Sexuality: The Will to Knowledge*. London, Penguin.
- Foucault, M. 1980. "truth and Power". Trans. Colin Gordon. In *Power/Knowledge*. New York : Pantheon Books ,
- Gaventa, J. (2003). *Power after Lukes: a review of the literature*. Brighton: Institute of Development Studies.
- Khalique, H. (2006). The Urdu English relationship and its impact on Pakistan's social development. *International Wissenschaftsforum Heidelberg International Workshop*. Heidelberg.
- Kim, L.S.; Siong, L.K.; Fei, W. F. & Ya'acob, A. (2010). The English language and its impact on identities of multilingual Malaysian undergraduates. *GEMA Online Journal of Language Studies*, 10 (1), 87-101.
- Migge, B. (2007). Code-switching and Social Identities in the Eastern Maroon Community of Suriname and French Guiana. *Journal of Sociolinguistics*, 11/1, 2007: 53-73.
- Norton, B. (2010). Language and identity. In N. H. Hornberger & S. L. McKay (Eds.), *Sociolinguistics and language education* (pp. 349–369). Bristol: Multilingual Matters.
- Nunan, D., & Choi, J. (2010). Language, culture and identity: Framing the issues. In D. Nunan & A. Choi (Eds.), *Language and culture: Reflective narrative and the emergence of identity* (pp. 1–13). New York: Routledge.
- O'Farrel, C. (2005). *Michel Foucault*. Sage.
- Phelan, S. Foucault and Feminism in American Journal of Political Science. Vol 34. No 2. Pp 421-440. Stable URL: <http://www.Jstor.org/stable/2111456>. . Accessed 12/04/2013.
- Rajchman, J. 1983. "Foucault and the Ends of Modernism" in October. Vol 24, pp37-62. Stable URL: <http://www.Jstor.org/stable/778592>. Accessed 28/3/2013.
- Riaz, S. (2009). *Exploration of the Socio-cultural, Linguistic and Psychological Factors involved in Intrasentential Code-switching from Urdu to English*. Unpublished M.Phil thesis. Department of AIS, National University of Modern Languages, Islamabad.

Romaine, S. (2007): Preserving Endangered Languages. In: *Language and Linguistics Compass* 1 (1-2), 115-132.

Sunderland, J. (2004). *Gendered Discourse*. New York: Palgrave Macmillan.

Yun, S. (2008). Role-play and language socialization among bilingual Korean children in the United States. *Simulation and Gaming*, 39(2), 240-252.

RAZISKOVALNI ČLANKI

METODA VNOSA »PET POTEZ«: PREDNOSTI IN TEŽAVE

Mateja PETROVČIČ

Filozofska fakulteta

Uiverza v Ljubljani

mateja.petrovcic@ff.uni-lj.si

Izveček

Pet potez »Wubi Hua« je metoda vnosa pisave, ki temelji na obliki in zaporedju potez v pismenkah. Za vnos katere koli pismenke potrebujemo le tipke 1 do 5 na številčni tipkovnici. Je integriran način vnosa kitajske pisave na Mac OS X, na razpolago pa ga imamo tudi kot del različnih aplikacij za Windowse. Čeprav se v kitajščini in japonščini vrsti red potez pri nekaterih pismenkah spreminja, je ta metoda vnosa uporabna za oba jezika.

Glede na to, da je metoda *Pet potez* lahko dostopna, enostavna za uporabo in ne temelji na izgovarjavi, bi pričakovali, da jo bodo študenti uporabljali za vnos nepoznanih pismenk. Raziskava zajema študente sinologije in japonologije na Oddelku za azijske in afriške študije FFUL, pri čemer upošteva okvirni nivo znanja izbranega jezika. Članek odpre tudi vprašanje, do kakšne mere tipografija vpliva na prepoznavnost pismenk.

Ključne beside: vnos pisave; metoda vnosa Pet potez; tipografija; dojetanje pismenk

Abstract

Five Stroke “Wubi Hua” is an input method, based on the stroke shape and stroke order of a character, and requires only 5 keys from 1 to 5 on numerical keypad to input every character. As an input method for Chinese, it is already integrated in Mac OS X, and is available as part of different applications for Windows OS. Although stroke order in Chinese and Japanese is different to some extent, this input method can be applied to characters of both writing systems.

Since the *Five Stroke* input method is easily accessible, simple to master and is not pronunciation-based, we would expect that the students will use it to input unknown characters. The survey comprises students of Japanology and Sinology at Department of Asian and African Studies, takes in consideration the grade of the respondent and therefore his/her knowledge of characters. This paper also discusses the impact of typeface to the accuracy of the input.

Keywords: input method; “Five Stroke”; type-face; character perception

1. Metode vnosa kitajske pisave

Za vnos kitajske pisave je nastalo že več sto različnih metod, od katerih jih je trenutno v rabi okrog 15. Čeprav se zdi, da je to področje dokaj izpeto, saj so se z vprašanjem vnosa pismenk intenzivno ukvarjali že v 80. letih prejšnjega stoletja, še vedno nastajajo nove rešitve, kako na čimbolj enostaven in učinkovit način vnašati pismenke.

Tako kot črkovne pisave, je tudi azijske pisave mogoče vnašati na več načinov: preko tipkovnice (urejevalniki IME), s prepoznavanjem rokopisa (grafična tablica, pisalna tablica, miška), prepoznavanjem govora ali z optičnim prepoznavanjem znakov (OCR).

Vsi načini vnosa kitajske pisave preko tipkovnice naletijo na skupno težavo, kako s pomočjo nekaj deset tipk vnesti nekaj tisoč pismenk. Vzemimo za primer dva »manjša« nabora znakov. Standard GB2312 iz leta 1981 definira 6.763 poenostavljenih pismenk¹, prvotna verzija standarda Big5 iz leta 1984 pa obsega 13.051 tradicionalnih pismenk. Že razširitve omenjenih dveh standardov so znatno povečale obseg znakov, da ne govorimo o standardu GB18030, ki definira okrog 27.000 pismenk.

Poznamo tri korenito različne pristope k načinu vnosa kitajske pisave. Prvi temelji na izgovarjavi, drugi na strukturi pismenk in tretji na obliki potez. Najbolj znani načini vnosov so:

- Izhodišče je izgovarjava: Pinyin, Shuangpin, Zhuyin, Wade-Giles, ...
- Izhodišče je struktura pismenk: Cangjie, Wubi Xing, Dayi, ...
- Izhodišče je oblika potez: Four-Corner, Q9, Wubi Hua, ...

Na Kitajskem so najbolj razširjeni IME, ki temeljijo na pinyinu, na Tajvanu so najbolj v rabi IME, ki temeljijo na zhuyinu, v Hong Kongu pa je primarni način vnosa Cangjie. Tujci se s kitajskim jezikom najpogosteje srečamo preko pinyin, zato je pričakovano, da najraje segamo po tej skupini urejevalnikov IME.

Vnosi, ki temeljijo na obliki potez, uporabljajo le številčno tipkovnico. To je primerno predvsem za telefone. Z razvojem pametnih telefonov nastajajo vedno nove aplikacije, kar je razvidno iz bogate ponudbe v App Store in Google Play. (prim. tudi Bi yixia, <http://phone-input-method.biyixia.com/>)

Sem sodi tudi vnos Pet potez »Wubi Hua«, ki je integrirana metoda vnosa v vseh verzijah Mac OS X, obstajal pa je tudi že v jezikovnem paketu za OS 9. Operacijski sistemi Windows tej metodi niso tako naklonjeni, vendar nam uporabo omogočajo npr. Google pinyin IME ali Sogou pinyin IME, kjer je ta vnos ena od dodatnih možnosti.

¹ Vključno z drugimi znaki, ki niso pismenke, definira GB2312 skupno 7.445 enot. (Chinese Computing Help Desk) Isto velja za ostale standarde v nadaljevanju besedila.

Če kot začetek zloga pritisnemo tipko »u«, je to kontrolni znak, da se od tu dalje do začetka naslednjega znaka uporablja metoda »Wubi Hua«.² Drugi način so ločene aplikacije, npr NJ Star, ki ponuja celo paleto različnih metod.

2. Metoda *Pet potez* »Wubi Hua«

Metoda vnosa Pet potez »Wubi Hua« (五笔画) je bila izdelana za poenostavljeni set pismenk, ki se uporablja v Ljudski republiki Kitajski, vendar je mogoče vnašati tudi tradicionalne pismenke. Paziti moramo, da je ne zamenjamo z načinom vnosa Pet gradnikov »Wubi Xing« (五笔型), ki je kitajskim uporabnikom računalnikov gotovo bolj znan.

Za metodo Pet potez je značilno, da je vse pismenke mogoče zapisati le s tipkami od 1 do 5 na številčni tipkovnici. Je ena izmed redkih metod, ki se jo uporabnik nauči v manj kot petih minutah. Vse, kar moramo vedeti, sta pravilna oblika in zaporedje potez v pismenkah ter dve zelo enostavni pravili.

Vsaki številki od 1 do 5 je pripisana določena poteza ali skupina potez, ki si sledijo po osnovnem principu pisanja pismenk.

- 1 prestavlja vodoravne poteze (一)
- 2 predstavlja navpične poteze (丨)
- 3 so levo-padajoče poteze (丿)
- 4 so pike in/ali desno padajoče poteze (丶, ㇇)
- 5 je skupina vseh ostalih (lomljenih) potez (乙)

Ko tipkamo, si le zamislimo, da pismenko pišemo in za vsako potezo pritisnemo ustrezno številko. Drugo pravilo še pravi, da to storimo le za prve štiri in zadnjo potezo v pismenki. Vse ostale poteze so irelevantne.³

3. Raziskovalna vprašanja

Glede na to, da se študenti sinologije s kitajsko pisavo najprej srečajo preko pinyinja, je pričakovano, da bodo tudi za vnos pismenk uporabljali enega od

² Najprej pritisnemo tipko »u« (Wubi hua) in nato kombinacijo tipk:

»h« (heng; vodoravno) (一), »s« (shu; navpično) (丨), »p« (pie; levo padajoče) (丿), »n« (na; desno padajoče) (㇇), »z« (zhe; lomljene poteze) (乙) ter »d« (dian; pika) (丶).

Kategorija 4 je tu sicer razdeljena na »d« in »n«, vendar ostajajo vse ostale značilnosti te metode vnosa nespremenjene.

³ V nekaterih verzijah velja še dodatno pravilo: »Če ima pismenka manj kot 5 potez, za zadnjo pritisnemo ničlo, kar je znak, da se veriga znakov na tem mestu konča.« Ker to pravilo ni vedno prisotno, ga v raziskavi ne uporabljam.

urejevalnikov IME, ki temeljijo na pinyinu. V zadnjih letih se je to v praksi tudi potrdilo. A težava nastane takrat, ko ne poznamo izgovarjave določene pismenke. Prvo vprašanje je torej, kaj študenti storijo, ko naletijo na neznano pisemsko.

Anketa v nadaljevanju preveri, ali je vnos *Pet potez* za študente različnih letnikov res tako enostaven, da se ga lahko naučijo že v nekaj minutah. Iz odgovorov istočasno izvemo, kje in kakšne težave pri tem vnosu nastanejo.

Zadnji del ankete odpre vprašanje vpliva različnih pisav (fontov) na dojetje pismenk. V učbenikih in študijskem gradivu se namreč uporablja le nekaj najbolj pogostih pisav (npr. *Mincho* (japonščina) & *Songti* (kitajščina); *Gothic* (japonščina) & *Heiti* (kitajščina); *Kyōkasho* (japonščina) / *Kaiti* (kitajščina)). Podvprašanje, ki se na to navezuje, je, ali izbor pisave vpliva na študente različnih letnikov in do kakšne mere.

4. Anketa, rezultati in njihova interpretacija

Anketo so sestavljali trije sklopi vprašanj. V sklopu A so bila splošna vprašanja, v kateri študijski program⁴ in letnik je anketiranec vpisan. Sklop B se je nanašal na uporabo računalnika (in s tem operacijskega sistema) ter načine vnosa pisave za znane pismenke na eni strani in neznane na drugi.

Sklop C je prešel na metodo vnosa *Pet potez*. Po razlagi pravil je sledilo 10 enostavnih pismenk, kjer se je pokazalo, ali je ta sistem res tako enostaven. Zatem so sledila vprašanja s pismenkami, ki dopuščajo več možnih zaporedij potez. Namen tega dela je bilo ugotoviti, ali študenti pravilno pišejo pismenke in za katero zaporedje se odločijo.

V zadnjem delu sklopa C so bile podane podobne pismenke z istim radikalom ali neko drugo značilnostjo, vendar v zelo različni tipografiji. Ti primeri so se dotaknili vprašanja, ali tipografija vpliva na dojetje pismenk.

4.1 Sklop A in B

V raziskavi je sodelovalo 71 študentov sinologije in japonologije⁵. Rezultati ankete so po pričakovanjih pokazali, da večina največkrat uporablja enega od vnosov, ki temeljijo na izgovarjavi (hiragana, pinyin). Sledijo orodja, ki so na voljo na spletu in ne zahtevajo namestitve dodatne programske opreme, zatem je v rabi NJ Star,

⁴ To vprašanje je služilo zgolj kot pomoč pri kasnejši presoji odgovorov, saj se pri nekaterih pismenkah japonski vrstni red potez razlikuje od kitajskega.

⁵ Čeprav je metoda *Pet potez* primarno namenjena kitajski pisavi, so zaradi večjega vzorca sodelovali tudi študenti japonologije. Vse pismenke, ki se v anketi pojavijo, se uporabljajo v obeh jezikih.

kopiranje besedila iz slovarjev in spleta, dva študenta vnašata pismenke kot rokopis, dva uporabljata Anthy in eden IBus.

Tabela 1: Načini vnosa pisave za poznane besede

Najpogosteje rabljeni načini vnosov	Št. uporabnikov
Pinyin; hiragana; integrirani IME	42
spletna orodja (Input King, jisho.org, xuezhongwen.net)	9
NJ Star	7
kopiranje iz slovarjev in spleta	4
Rokopis (telefon, iPhone)	2
Anthy	2
IBus	1
Ostalo (ne spomnim se imena; ne uporabljam računalnika)	4

Na vprašanje *Kako vnašate pismenke, kadar izgovarjave ne poznate*, so bili odgovori sledeči. Najpogostejši rešitvi sta kopiranje iz spletnih slovarjev in rokopis. Na tretjem mestu je iskanje pismenk po radikalih, sledijo ostala orodja, šest študentov pa neznanega besedila ne vnaša.

Tabela 2: Načini vnosa pisave za neznane besede

Najpogosteje rabljeni načini vnosov	Št. uporabnikov
Kopiranje iz spletnih slovarjev http://jisho.org/ , http://kanji.sljfaq.org/ , www.nciku.com/ , www.mdbg.net/	28
Rokopis	18
Integrirani vnos preko izbire radikalov	11
Five Stroke	2
orodje Wakan	2
E-stroke	2
Dim Sum	1
Cangjie	1
Neznanih besed ne vnašam	6

Rezultati ankete so pokazali, da 77% študentov uporablja Windowse, 13% Mac OS X in 10% druge operacijske sisteme. Med uporabo določenega načina vnosa in operacijskim sistemom ni bilo zaslediti očitne povezave.

4.2 Sklop C

V tretjem delu ankete so bila najprej na kratko predstavljena pravila in nekaj primerov za vnos *Pet potez*. Ta izsek je bil do konca ankete viden na vrhu vsake strani, da je lahko anketirani kadar koli preveril pravila.

"Pet potez" - pravila za vnos pismenk

Vse pismenke je mogoče vnesti s ciframi 1-5 na mali številčni tipkovnici. Pomen cifr:

1 = vodoravne poteze (一) in poteze, ki se dvignejo od leve proti desni (3. poteza roke ㇇)

2 = navpične poteze (丨)

3 = levo padajoče poteze (丿)

4 = desno padajoče poteze (丶) in pike

5 = vse zakrivljene poteze (乙)

Kode za pismenke so dolge 1 do 5 cifr, predstavljajo pa pet potez: prvo, drugo, tretjo, četrto in zadnje.

Primeri:

za 一 vpišemo kodo: 1 ena poteza

za 十 vpišemo kodo: 12 dve potezi

za 大 vpišemo kodo: 134 tri poteze

za 中 vpišemo kodo: 2512 štiri poteze

za 冬 vpišemo kodo: 35444 pet potez

za 定 vpišemo kodo: 44514 šest ali več potez (1., 2., 3., 4., zadnja)

Prosim, da pismenkam v nadaljevanju ankete pripišete kode.

12 人

Vpišite kodo za pismenko

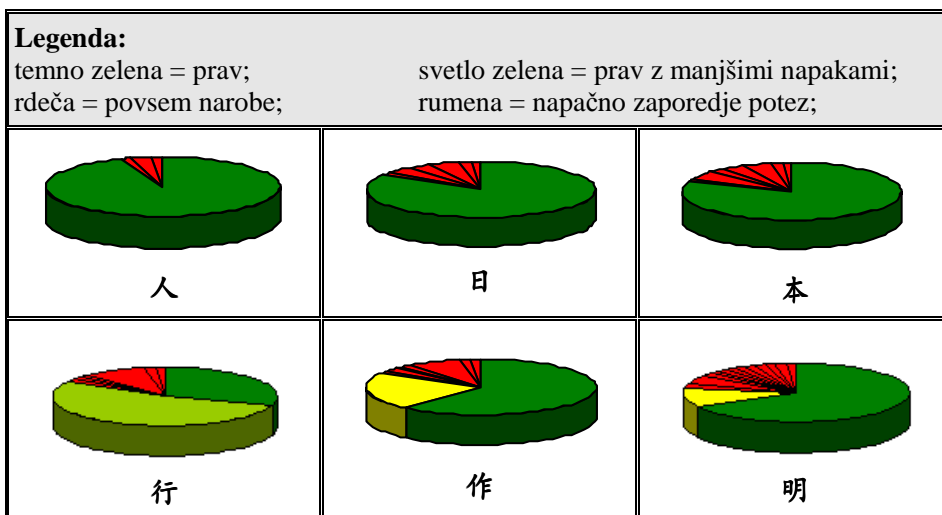
Slika 1: Navodila za *Pet potez* in prvo vprašanje (izsek iz ankete)

Prvih deset primerov je bilo zelo enostavnih in so služili kot kontrolna vprašanja za razumevanje pravil. Prvi štirje primeri so pismenke, ki so sestavljene iz največ pet potez. Anketirani se je lahko sprva osredotočil le na oblike potez. Vprašanja 6 do 10 so preverjala, ali upošteva pravilo o zadnji potezi.

Tabela 3: Kontrolna vprašanja za vnos Wubi Hua

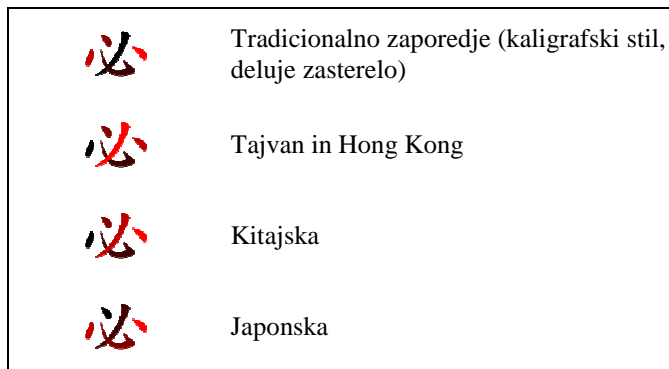
Primer	Koda Wubi Hua	Primer	Koda Wubi Hua
人	34	明	25111
日	2511	作	32311
手	3112	告	31211
本	12341	法	44114
行	33212	舞	31122

Tabela 4: Rezultati testnih vprašanj (primer šestih pismenk)

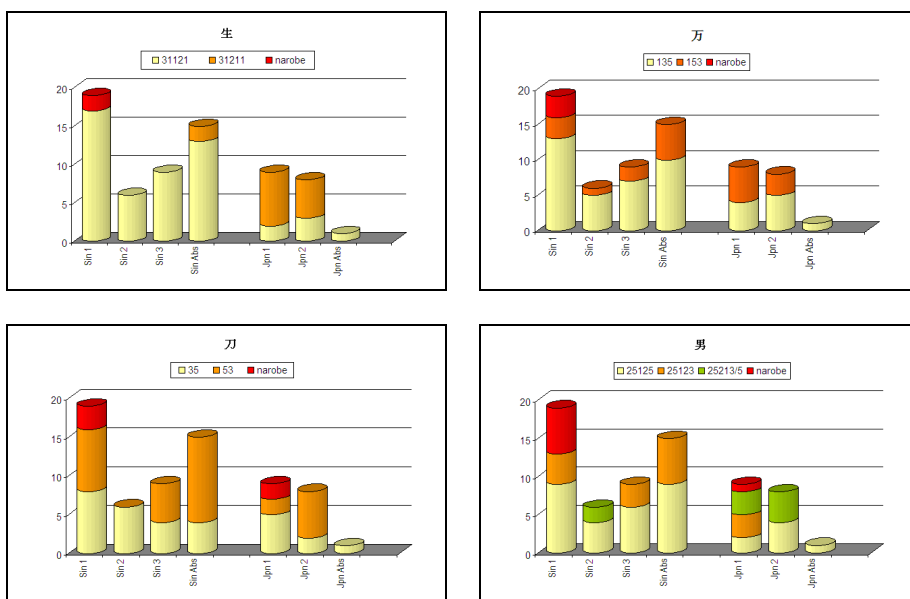
Večina anketiranih je takoj razumela principe in brez težav vnesla pravo kombinacijo tipk (temno zeleni deleži). Določene težave so se pojavile pri pismenki 行, kjer je zadnja poteza navpična črta z manjšo kljukico. Nekateri so to potezo razumeli kot »navpično« in ji pripisali številko 2, drugi pa kot »lomljeno potezo« s številko 5. Ker glede te situacije navodila niso bila dovolj jasna, štejem tudi napačni odgovor »5« za pogojno pravilnega (svetlo zeleni delež). Rdeči delež so bili povsem zgrešeni odgovori. V večji meri so napačno odgovorili isti anketiranci, zato sem jih na tem mestu izločila iz nadaljnje obravnave. Rumeni delež pove, da so anketiranci brali navodila površno, kar je posledično pomenilo napačni odgovor. Na primer, pismenka 明 ima 8 potez. Nekateri udeleženci so kot odgovor za kodo napisali vseh osem potez (25112511) namesto prvih štirih in zadnje (25111). Če se je pri določeni osebi isti tip napake stalno ponavljal, sem to osebo izločila iz nadaljnje obravnave, če pa šlo le za lapsus, sem odgovore take osebe pustila med rezultati.

V nadaljevanju ankete sem upoštevala le odgovore tistih anketirancev, ki so v prvem delu pokazali, da razumejo pravila. Sledile so nekoliko težje pismenke, ki dopuščajo alternativna zaporedja potez. Med šolske primere alternativnega zaporedja sodi radikal *ge* 戈, za katerega na Kitajskem velja, da se napiše v zaporedju 1434, na Tajvanu pa 1443. Pismenka *bi* 必 se lahko zapisuje še na več načinov, a taka raznolikost je bolj izjema kot pravilo.

Slika 2: Različna pravilna zaporedja potez za pismenko *bi* 必 (Zaporedje je označeno z barvami od črne proti rdeči)

Analiza rezultatov je pokazala, da so imeli težave s pravilnim zaporedjem le nekateri študenti (načeloma) prvih letnikov (Slika 3, rdeče obarvani stolpci).

Slika 3: Struktura odgovorov za pismenke 生, 万, 刀 in 男 po letnikih in študijskem programu

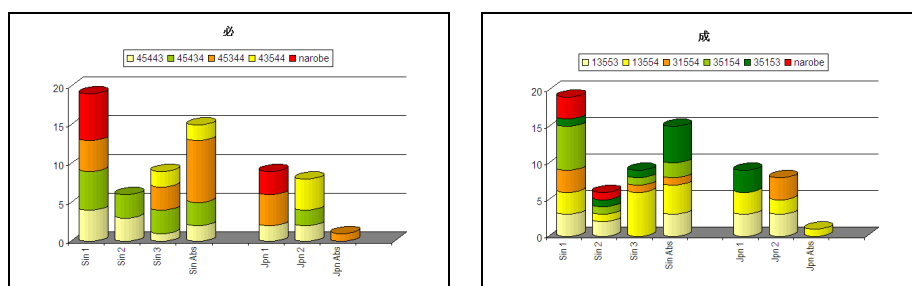
Višji letniki so uporabili dovoljena zaporedja potez, pri čemer preseneča dejstvo, da niso pisali le po priporočenem zaporedju potez. Vzemimo za primer pismenko 生. Kitajsko priporočeno zaporedje⁶ je 31121, japonsko⁷ pa 31211. Pismenka 万 naj bi se po kitajsko zapisala v zaporedju 135, po japonsko pa 153. Za pismenko 刀 je v obeh jeziki priporočeno zaporedje enako, in sicer 53, vendar so tako sinologi kot japonologi uporabili zaporedje 35. Pismenke, ki so sestavljene iz več gradnikov, so imele posledično še več možnosti. Pismenka 男 je sestavljena iz 田 in 力, kar je privedlo do štirih možnosti:

田: 25121 (kit.) & 25211 (jap.)

力: 53 (kit. in jap.) & 35 (alternativa)

Odgovori za 男: 25123, 25125, 25213 in 25215

Pri nekaterih pismenkah je bila situacija še bolj neenotna, anketirani so se odločali za precej različnih zaporedij, kar je razvidno iz slike 4.

Slika 4: Struktura odgovorov za pismenki 必 in 成 po letnikih in študijskem programu

Izkazalo se je, da anketirani kljub priporočenemu zaporedju potez uporabljajo veliko alternativ. Da bi lahko učinkovito uporabljali metodo *Pet potez*, sta dve možnosti. Prvič, da se uporabnik prilagodi enemu načinu, ki ga način vnosa predvideva; ali drugič, da način vnosa predvideva različne možnosti zapisovanja pismenk.

V nadaljevanju sem preverila, ali metoda vnosa *Pet potez* dopušča alternativna zaporedja potez, in prišla do zanimivega spoznanja, da so številne razlike povezane z operacijskimi sistemi. Tu ne gre zgolj za starejše ali novejše verzije aplikacij *Pet potez*, saj je na primer NJ Star 5.x glede tega enak NJ Star 6.x. Prav tako se integrirane verzije na Mac OS X med seboj bistveno ne razlikujejo. Novejše različice obeh (NJ Star in

⁶ Animacija zaporedja v kitajščini: <http://www.eon.com.hk/estroke/>

⁷ Priporočeno zaporedje potez v japonščini: http://thejapanesepage.com/kanji/stroke_order
Slovar z animacijo zaporedja: http://www.saiga-jp.com/kanji_dictionary.html

Mac OS X) dovoljujejo uporabo neznanega znaka (*), česar starejše verzije niso vključevale, vendar so razlike na ključnih mestih še vedno enake.

5. Razlike med operacijskimi sistemi

Če primerjamo NJ Star 6.00 in integrirani vnos Stroke v Mac OS X 10.9, opazimo, da je v NJ Staru predvidena le ena različica, v Mac OS X pa ena ali ponekod več. Če se uporabnik ne zave, da so možne tudi druge kombinacije, pismenke ne more vpisati.

Tabela 3: Predvidena zaporedja potez v NJ Staru in Mac OS X

Primer	NJ Star 6.00	Mac OS X 10.9	Primer	NJ Star 6.00	Mac OS X 10.9
必	45443	45443, 45434	北	21153	21135
成	13553	13553, 13554	情	42411	42411, 44211
母	55144	55414	万	135	153
男	25125	25123	比	5153	1535
航	33515	33545	女	531	531, 153, 135

Krepko označene kode pomenijo, da jih predvidevata oba sistema. A že na primeru izbranih desetih pismenk vidimo, da skupnih mest ni prav dosti. Posebej presenetijo zaporedja pismenke 女, ki dopuščajo kot prvo vodoravno potezo, kar ni ne kitajsko ne japonsko priporočeno zaporedje.

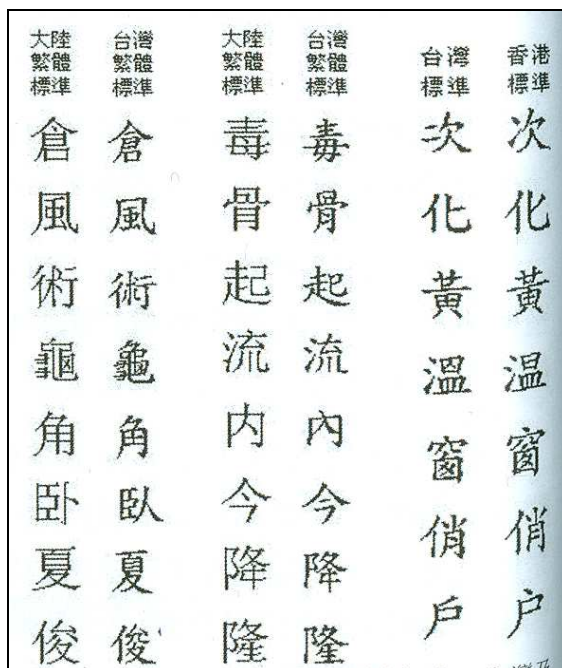
Prav zaradi svoje enostavnosti ima ta metoda še eno pričakovano pomanjkljivost. Določena kombinacija cifer lahko predstavlja večje število različnih pismenk. Uporabnik jih mora nato izbrati s seznama kandidatov. Pogoste pismenke se pojavijo med prvimi kandidati, le-te pa običajno že poznamo. Redkeje rabljene pismenke so na repu seznama kandidatov, kar pomeni dodatno klikanje, preden pridemo do željene pismenke.

Metoda *Pet potez* je resda zelo enostavna, a se zaradi omenjenih razlogov lahko zgodi, da za neznane pismenke porabimo več časa, kot bi ga potrebovali za npr. rokopis ali iskanje preko radikalov.

6. Vpliv tipografije

V zadnjem sklopu ankete so bile izmenično predstavljene pismenke v različnih pisavah (type-face). Namen tega sklopa vprašanj je bil preveriti, ali pisava vpliva na točnost vnosa z metodo *Pet potez*.

Strogo gledano to ni le vprašanje tipografije, temveč regionalnih razlik med Japonsko, Kitajsko, Hong Kongom in Tajvanom. Če je metoda *Pet potez* namenjena tudi tem regijam, bi morala upoštevati razlike.

Slika 5: Regionalne razlike Kitajska – Tavjan (levo in sredina) ter Tajvan – Hong Kong (desno). Vir: Zhuzhurenshui, 2003, pogl. 1-24

Za test sem izbrala različne realizacije radikala 示 (示 na levi strani pismenk). Slika 6 prikazuje, kako ta radikal izgleda v različnih pisavah. Prva razlika je že v prvi potezi, ki lahko izgleda kot pika (*Pet potez*: 4) ali vodoravna črta (*Pet potez*: 1). Naslednja razlika je v tretji potezi, ki jo lahko vidimo kot levo padajočo (*Pet potez*: 3) ali navpično (*Pet potez*: 2). Od tega je odvisno, ali bomo četrto potezo razumeli kot navpično ali kot levo padajočo. Peta številka ni relevantna, ker od tega radikala potrebujemo le prva štiri mesta.

禘 礼 社 祈 祝

Slika 6: Pismenke z radikalom 示 (禘) v različnih pisavah

Drugi test je bil radikal 戶. Prva poteza je lahko pika (*Pet potez*: 4), vodoravna črta (*Pet potez*: 1) ali levo padajoča poteza (*Pet potez*: 3). V različnih pisavah izgleda tako:

肩 所 扉 扁

Slika 7: Pismenke z radikalom 戶 v različnih pisavah

Razumevanje določene poteze kot piko ali vodoravno potezo ni omejeno na prvo potezo v pismenki. Lahko se nahaja tudi sredi pismenke, npr. 今, 令 in podobno.

冷 今 今 令

Slika 8: Poteza pika/vodoravna sredi pismenke v različnih pisavah

Razumevanje določene poteze ni vezano na radikale. V rokopisu lahko kar hitro poteze z rahlo krivino površno napišemo kot ravne, kar v metodi *Pet potez* pomeni razliko med 3 in 2.

周 用 朋 后

Slika 9: Levo padajoča poteza kot navpična poteza v različnih pisavah

Rezultati so pokazali, da je vizualno dožemanje pismenk precej močnejše od dožemanja radikalov, čeprav sodijo vse pismenke med pogosto rabljene in jih študenti spoznajo že v prvem letniku. Napak ni bilo le pri nekaterih študentih iz višjih letnikov. To opažanje dodatno potrjujejo odgovori pri pismenki 后, kjer so mnogi menili, da je zadnja poteza lomljena, čeprav so usta □ eden prvih elementov, s katerimi se študenti srečajo pri študiju. Pričakovali bi enotni odgovor »vodoravna«.

后 后

Slika 10: Pismenka 后

7. Sklepne misli

Metoda *Pet potez* »Wubi Hua« je enostavna, naučiti se jo je mogoče že v nekaj minutah, za kar je izredno priročna za vnašanje neznanih pismenk. To velja še posebej za uporabnike Mac OS X, saj je eden od integriranih načinov vnosa. Kljub priročnosti mora uporabnik najprej s poskušanjem ugotoviti, kako so si snovalci vnosa zamislili zaporedje določenih potez. Navodila tega namreč ne opisujejo.

Obenem raziskava odpira vprašanje, kako študenti dojemajo pismenke kot celoto, njihove gradnike in celo posamezne poteze. Proti pričakovanjem anketirani v različnih tipografijah niso prepoznali istih gradnikov/radikalov.

Reference

- Denshi Jisho* — *Online Japanese dictionary. Kanji by radicals*. Retrieved June 23, 2013, from <http://jisho.org/kanji/radicals/>
- Pinyin Joe [拼音舟] (2005). *Pinyin Joe's Chinese Computing Help Desk. More Chinese Fonts & Apps*. Retrieved July 11, 2013, from <http://www.pinyinjoe.com/pinyin/encoding.htm>
- Rasmussen, E. (1998). *Chinese mac. Using the Chinese language on the Mac OS.*. Retrieved June 10, 2013, from <http://www.yale.edu/chinesemac/index.html>
- Wicentowski, J. (1994). *Wubihua For Speakers of English. How to master the most simple Chinese character-based typing method for computers*. Tutorial. Retrieved July 11, 2013, from <http://www.yale.edu/chinesemac/wubi/hua.html>
- Zhuzhurenshui [pseud] [竹竹人水]. (2003) *A survey of Chinese computing* [中文電腦經脈通 電腦易出版社]. Diannaoyi chubanshe.
- Handwritten kanji recognition*. Retrieved June 23, 2013, from <http://kanji.sljfaq.org/>
- Nciku*. Retrieved June 23, 2013, from www.nciku.com/
- MDBG Chinese-English Dictionary*. Retrieved June 23, 2013, from <http://www.mdbg.net/chindict/chindict.php>
- Bi yixia* [比一下]. Retrieved July 11, 2013, from <http://phone-input-method.biyixia.com/>
- Kanji Stroke Order. (December 08, 2008) *TheJapanesePage.com*. Retrieved June 20, 2013, from http://thejapanesepage.com/kanji/stroke_order
- Japanese Kanji Dictionary*. Retrieved June 20, 2013, from http://www.saiga-jp.com/kanji_dictionary.html
- eStroke. Animated Chinese Characters*. EON Media Limited. Retrieved June 20, 2013, from <http://www.eon.com.hk/estroke/>

STROKOVNI ČLANKI

IZDELAVA BAZE IZRAZOV ZA KITAJSKO-SLOVENSKI SLOVENSKO-KITAJSKI ČEBELARSKI TERMINOLOŠKI SLOVAR

Anže SOBOČAN

diplomiran sinolog UN

anze.sobocan@gmail.com

Izvleček

V članku predstavim postopek prve faze izdelave večjezičnega terminološkega slovarja, ki vključuje izbor izrazov, njihovo razvrstitev glede na ustreznost in določitev sinonimnih razmerij. Raziskava se osredotoča na izdelavo kitajsko-slovenskega in slovensko-kitajskega čebelarškega terminološkega slovarja, vendar lahko njene rezultate prenesemo na izdelavo slovarja za katerokoli strokovno področje. Članek izpostavi naslednja vprašanja: delno prekrivanje splošnega in strokovnega jezika; nepoenotene ureditve obstoječih slovarjev; napačno razumevanje sopomenk, ki se pogosto zmotno razumejo kot izrazi za različne pojme; utemeljeno ustvarjanje novih izrazov; ter nenazadnje pasti glede prevajanja besednih zvez.

Ključne besede: terminologija; čebelarstvo; sinonimija; kitajski jezik; terminološki slovar

Abstract

This paper introduces the first step of making a multilingual specialized dictionary, which includes a selection of terms, their arrangement according to adequacy and the determination of synonymous relationships between the terms. The research was based on the first phase of compiling a Slovene-Chinese and Chinese-Slovene specialized beekeeping dictionary. The results of the research could, however, be applied to the making of specialized dictionaries for any research field. The focus areas of the paper are: the partial overlapping of everyday language and specialized terminology; the different arrangement approaches of existing dictionaries; the many synonyms that are often wrongly understood to denote different things; the coining of new terms when needed; the traps of literal translation.

Keywords: terminology, apiculture, synonymy, Chinese language, specialized dictionary

1. Uvod

V pričujočem članku bom v strnjeni obliki predstavil nekatera spoznanja o problematiki izdelave večjezičnih terminoloških slovarjev, do katerih sem prišel med izdelavo diplomske naloge (Sobočan, 2012). Cilj raziskave je bil vzpostaviti čim večje število ustreznih povezav med čebelarskimi izrazi v slovenščini in kitajščini. Pri tem

sem naletel na težave, s katerimi se bodo nedvomno srečevali tudi tisti, ki bodo imeli opravka s kitajsko terminologijo na drugih strokovnih področjih.

Glavnino raziskovalnega dela je predstavljalo iskanje ustreznic za okrog 1300 slovenskih in kitajskih čebelarških izrazov. O točnem številu izrazov je težko govoriti, saj se za določen pojem v različnih jezikih uporablja različno število jezikovnih poimenovanj. Poleg tega iztočnice oziroma vnosi v posameznih slovarjih ne predstavljajo vedno najprimernejšega izraza za izbrani pojem, temveč gre za drugače označene sopomenke. Nabor jezikovnih poimenovanj za pojme tako obsega tudi žargonske, pogovorne, strokovno pogovorne ali zastarele izraze. To vprašanje različni slovarji obravnavajo na različne načine, zato nam zgolj podatek o številu vnosov ne nudi prave informacije o številu pojmov.

2. Vprašanje sinonimije

Čebelarška terminologija obsega več tisoč izrazov, od katerih jih splošni slovarji običajno vključujejo le nekaj deset. Specifični izrazi, ki se v splošnem jeziku redko uporabljajo, so vključeni v terminološke slovarje. Kot osnovni vir slovenskih izrazov sem uporabljal *Čebelarški terminološki slovar* (Bokal, 2008) (v nadaljevanju ČTS), ki pri prednostnih izrazih navaja nemške in angleške ustreznike. Do kitajskih izrazov bi lahko prišli s posrednim prevajanjem s pomočjo drugih terminoloških slovarjev, vendar ta metoda predstavlja veliko dodatnega dela in poveča možnosti napak.

Pri vzpostavljanju povezav med izrazi v slovenskem in kitajskem jeziku močno izstopa problematika sinonimije. Čebelarjenje ima v obeh državah dolgo zgodovino in je omenjeno v zgodnjih pisnih virih, hkrati pa gre za sodobno dejavnost, zato je vrzel med sodobnimi izrazi in njihovimi zastarelimi sopomenkami zelo izrazita. Poudariti moramo še, da lahko na čebelarstvo gledamo kot na pridobitno dejavnost ali kot na specifično znanost, ki preučuje življenje čebel in njihovo vključenost v naravno okolje. V svoji raziskavi razumem pod izrazom čebelarstvo sledji pomen.

V čebelarstvu kot dejavnosti namreč uporabljamo nekoliko drugačen jezik kot v čebelarstvu kot specifičnem raziskovalnem področju. Izkušnje iz prakse je pomembno uspešno prenašati na znanstveno področje, teoretična spoznanja pa je potrebno ustrezno implementirati v čebelarstvo kot dejavnost, zato so za jasno komunikacijo terminološki slovarji izrednega pomena.

Kljub temu, da je strokovni jezik načeloma zelo jasen, je iskanje ustreznikov preko tretjega tujega jezika neprimerno. Določeni izrazi so namreč že v izhodiščnem jeziku nejasni in jim lahko pripišemo več ustreznikov v tujem jeziku, katerih pomen ni enak oziroma se ne nanašajo na isti pojem. Nadalje je zelo verjetno, da za vsak posamezen

izraz v vmesnem jeziku obstaja več možnih ustreznikov z različnimi pomeni v ciljnem jeziku. Vintar (2008) o tem pravi:

»Za isti pojem se lahko uporablja več poimenovanj v istem jeziku, v različnih jezikih pa je zanj lahko v uporabi na stotine izrazov.« (Vintar, 2008 str. 24)

Verjetnost, da bo prevajalec izbral napačen izraz, se tako močno poveča. Za razliko od vsakdanje literature ali leposlovja, kjer želimo z variacijo izrazov povečati pestrost in privlačnost besedila, je namen strokovnih objav doseči čim višjo stopnjo jasnosti.

»Terminološki slovarji z navajanjem sinonimije najpogosteje vodijo uporabnika k rabi enega izraza, s čimer naj bi se uveljavljalo načelo en pojem – en termin.« (Humar, 2009 str. 92)

Nejasnosti pri prevajanju se začnejo že v izvornem jeziku. Problem le redko predstavlja preveč skromno, precej pogosto pa preveč bogato izrazje oziroma sinonimija, ki je še posebej izrazita v čebelarškem izrazju v slovenščini. O tem se lahko prepričamo ob temeljiti analizi ČTS, kjer je bogato čebelarško izrazje skrbno urejeno in ovrednoteno. ČTS na enem mestu zbere največje možno število izrazov, hkrati pa jih razvršča tudi glede na ustreznost, kot to določa sodobna terminološka znanost.

»Klasična terminologija je po definiciji tudi normativna, se pravi ne le opazuje in opisuje, ampak tudi predpisuje terminološko rabo.« (Vintar, 2008 str. 18)

V ČTS je najustrežnejšim izrazom (v nadaljevanju *prednostni izrazi*) namenjeno posebno mesto s polnopomensko razlago ter tujejezičnimi ustrezniki. Pri ostalih izrazih se nahaja usmeritev na prednostni izraz. Med pomensko enakovrednimi izrazi je prednost pripisana izrazom, ki se v sodobni literaturi uporabljajo najbolj pogosto. Sam sem na nekaterih mestih pri urejanju izrazov uporabil alternativni pristop, po katerem sem vse izraze za določen pojem navajal pri istem vnosu. Taka ureditev sicer otežuje iskanje v v tiskani obliki terminološkega slovarja, vendar ima tudi pomembno prednost:

»Ker so tiskani terminološki slovarji tipično urejeni abecedno, je v njih težko ustrezno predstaviti razmerje med pojmi, še težje pa je po abecedni ureditvi udejanjiti pojmovni pristop, ki narekuje en vnos za vsak pojem oziroma pomen.« (Vintar, 2008 str. 62)

3. Zamejitev strokovnega jezika

Nekateri izrazi, ki jih prištevamo k čebelarški terminologiji, se uporabljajo izključno v čebelarstvu, medtem ko ostali izvirajo iz drugih strokovnih področij, vendar so tudi v čebelarstvu nepogrešljivi.

»Prav vsaka človeška dejavnost je povezana z rabo specializiranih izrazov, ki se po svoji obliki sicer morda ne razlikujejo od običajnih besed, a so zaradi umeščenosti na določeno strokovno področje rabljeni terminološko.« (Vintar, 2008 str. 9)

Oglejmo si nekaj primerov. Beseda *sedeti* v čebelarstvu opisuje *zadrževanje čebel na satu* (Bokal, 2008 str. 148) in ne predstavlja pomenov, ki jih podaja SSKJ (Bajec, 1994). Med »običajnimi besedami«, ki se v čebelarstvu nanašajo na druge pojme kot v splošnem jeziku, so še *brada*, *žrelo*, *bič*, *celica*, *izlet*, *jež* itd. Del čebelarških izrazov predstavljajo posamezne besede, ki jih splošni slovarji ne vključujejo. Tako v SSKJ ni moč najti izrazov *osmičenje*, *položka*, *razstojišče*, *tropileloza*, *trotovišče*, *varoja* in podobno. Večji del čebelarških izrazov sestavljajo besedne zveze, ki so sicer povezava besed, ki jih vključujejo tudi splošni slovarji, vendar na podlagi razlag v teh slovarjih ne moremo prepoznati pravega pomena izrazov. Naj navedem le nekatere od njih: *dimni listič*, *distančni vložek*, *nizka podnica*, *usedeni roj*, *zimski drobir*, *zlata čebela*, *zreli matičnik* itd.

Tudi v kitajščini so strokovni izrazi sestavljeni iz posameznih pismenk ali besed, ki jih vključujejo splošni slovarji, vendar na podlagi prevoda ali opisa v teh slovarjih ne moremo prepoznati njihovega pomena. Izraz *fēnglù* 蜂路 je sestavljen iz besed *čebela* in *cesta*, kar ne pomeni *čebelja cesta*, temveč *čebelji razmik*.

fēng 蜂 (1) bee; honeybee (Wei, 2002 str. 361),

lù 路 (1) road; path; way (Wei, 2002 str. 786)

Pravilen slovenski ustreznik za kitajski izraz *dōngfāng mìfēng* 东方蜜蜂, sestavljen iz dveh besed, je *azijska čebela*, in ne *vzhodna čebela*, kot bi se glasil dobesedni prevod.

dōngfāng 东方 (1) east, (2) (*Dōngfāng*) The East; The Orient (Wei, 2002 str. 284)

Pomemben vzrok številnih neustreznih povezav med strokovnimi izrazi v različnih jezikih je dobesedno prevajanje. Z dobesednim prevodom nekega strokovnega izraza si lahko pomagamo pri sestavi novega izraza, kadar za določen izraz še ne obstaja primeren ustreznik, kar pa moramo najprej preveriti. To najlažje storimo s pomočjo obstoječih terminoloških slovarjev. Če slovar za določeno področje še ne obstaja, se je treba pri prevajanju založiti z literaturo z obravnavanega področja in izraze črpati od tam.

Kitajski in slovenski izrazi s področja čebelarstva se v veliki meri nanašajo na iste pojme. Potreba po uvajanju novih izrazov se pojavlja samo na področjih, specifičnih za čebelarstvo katere od držav. V kitajski literaturi je že uveljavljen izraz *Kānī èlāfēng* 卡尼鄂拉蜂¹, ki označuje *kranjsko čebelo*. Nastal je, ko je bila ta podvrsta² medonosne čebele razširjena na Kitajsko. Na podoben način bi lahko uvedli kitajske ustreznike tudi za regionalno specifične izraze, kot so *kranjič*, *panjska končnica*, *AŽ panj* itd., ki jih ob svojem delu v kitajščini nisem zasledil. V slovenščini pogrešamo primerne izraze za poimenovanje nekaterih čebel, naravno razširjenih na območju Kitajske, in ustreznike izrazov, specifičnih za kitajsko čebelarstvo. Najbolj v slovenščini primanjkuje imen za pomembne medovite rastline, razširjene na Kitajskem.

4. Metodologija in postopek dela

Za izdelavo baze izrazov in vzpostavitev povezav med kitajskimi in slovenskimi čebelarstvenimi izrazi sem uporabil naslednja pomembnejša referenčna dela (glej tudi Slika 1):

Dictionary of Beekeeping Terms (v nadaljevanju DBT) izhaja v več izdajah z različnimi kombinacijami jezikov. Vse izdaje temeljijo na angleškem jeziku. Uporabljal sem izdaji *English–Hindi–Chinese* (International Bee Research Association (IBRA), 1993) (v nadaljevanju DBTC) in *English–Croatian–Slovenian–Serbian–Macedonian* (Šerban, 2003) (v nadaljevanju DBTS).

Vse izdaje DBT vsebujejo 1036 vnosov³, vendar izdaje z različnimi jeziki vključujejo različno število izrazov, odvisno od števila sopomenk v določenem jeziku. Vse izdaje vsebujejo enako število angleških izrazov, to je okrog 1150 enot. DBTC vsebuje okrog 1360 kitajskih in DBTS okrog 1230 slovenskih izrazov.

V vseh izdajah DBT so pojmi oštevilčeni na podlagi oznak angleških izrazov, ki so razporejeni po abecednem redu, glede na prvi izraz pri posameznem vnosu. Ostali izrazi, navedeni v istem vnosu, so navedeni tudi na svojem mestu po abecednem redu, kjer jim niso pripisani ustrezniki v ostalih jezikih, ampak samo usmeritev na osnovni vnos. Vsi izrazi posameznega vnosa predstavljajo isti pojem. Vsak pojem je označen z isto številko v vseh izdajah DBT. Na ta način je omogočeno relativno enostavno

¹ Kānī'èlā 卡尼鄂拉 (fonetični zapis za Kranjsko)

² Izraz *podvrsta* je krajša oblika izraza *čebelja podvrsta*.

³ V ČTS vsaka iztočnica predstavlja samostojen vnos, vendar je slovar urejen drugače kot DBT. V slednjem so pod posamezno številko navedeni vsi izrazi za določen pojem. Vnosi, kjer se dodatni izrazi pojavijo na svojem mestu po abecednem redu, niso oštevilčeni. Skupno število izrazov torej presega omenjenih 1036 vnosov, ki so oštevilčeni.

prevajanje med najmanj 40 jeziki. Z združitvijo DBTS in DBTC sem vzpostavil prvi set ustrezno povezanih slovenskih in kitajskih čebelarških izrazov. Nekaj manj kot polovico izrazov, za katere ne obstajajo ustrezniki v ČTS, v diplomsko delo nisem vključil. Preostanek sem uredil v prvo večjo enoto izrazov v nalogi.

ČTS je izšel leta 2008 in naj bi predstavljal najbolj temeljito obliko čebelarskega terminološkega slovarja, kar jih mogoče zaslediti po svetu (Bokal, 2008 str. 262). Vsebuje 3078 iztočnic, s katerimi po trditvah avtorjev predstavlja popolno zbirko terminov s področja čebelarstva (Bokal, 2008 str. 12). Iztočnice predstavljajo tako izraze, ki jih stroka priporoča in vključujejo polnopomensko razlago, kot tudi izraze, ki so manj ustrezni in jih stroka odsvetuje. ČTS torej ne vključuje 3078 pojmov, saj se veliko število iztočnic nanaša na iste pojme. Polnopomensko razlago vključuje samo najbolj pogosto rabljen izraz za določen pojem, kar je skladno s teorijo sodobne terminografije.

»Prednost naj bi imelo naslednje izrazje: (1) domače pred tujim, (2) izrazje latinskega ali grškega izvora pred izrazjem angleškega, francoskega, nemškega izvora, (3) bolj uporabljan izraz pred manj uporabljanim, (...)« (Humar, 2009 str. 79)

ČTS dejansko vsebuje okoli 2200 pojmov. Pri štetju sem upošteval dejstvo, da izrazi, ki imajo več pomenov (sozvočnice ali homonimi), spadajo pod isto iztočnico⁴. 140 izrazov vsebuje dva pomena, 40 izrazov tri in trije izrazi štiri pomene. Med iztočnicami se nahajajo tudi vse ostale sopomenke, tako strokovne kot tudi drugače označene, pri katerih se nahaja usmeritev na izraz, ki se priporoča.

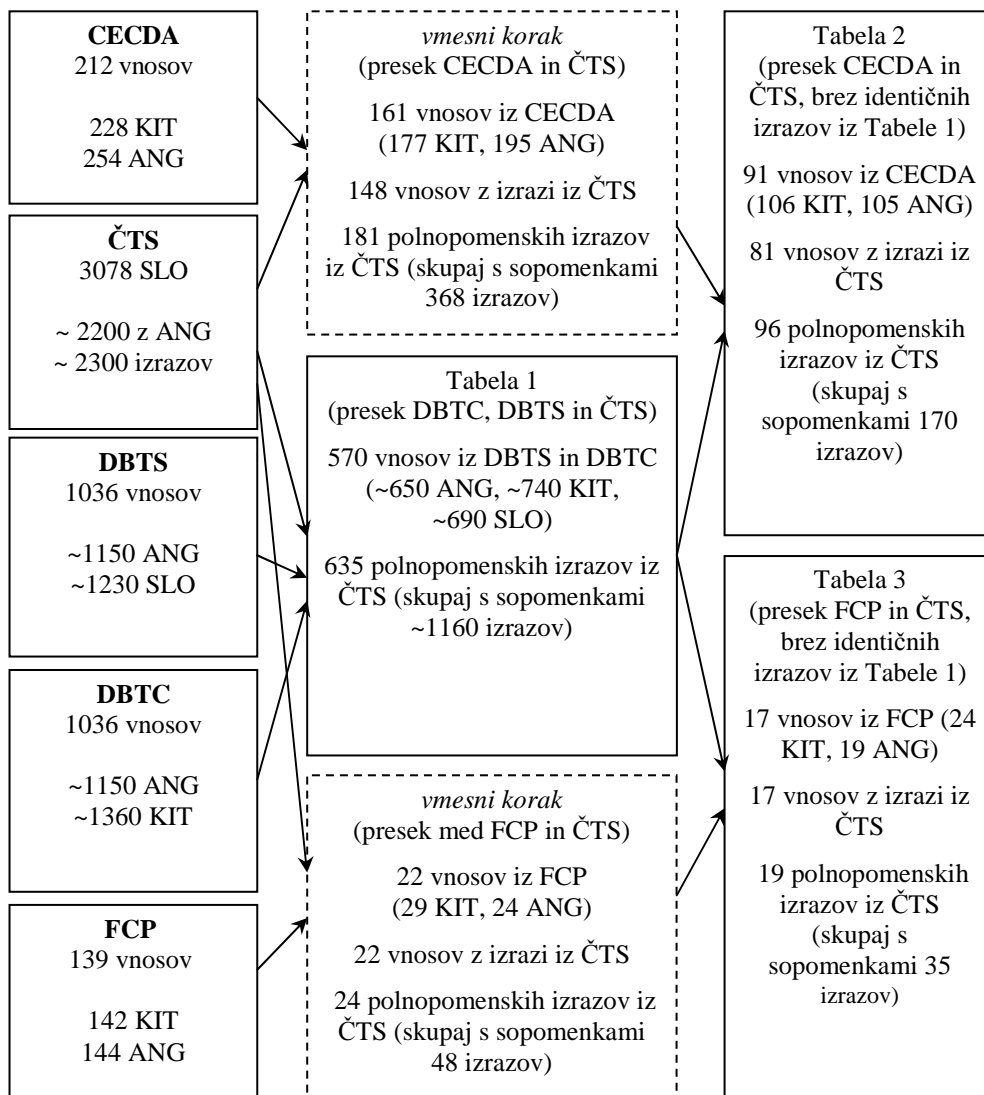
»Pri izrazih, ki so v čebelarskem izraznem sistemu manj rabljeni, ali s stališča norme knjižnega jezika manj ustrezni, je namesto razlage za puščico naveden izraz, ki se priporoča.« (Bokal, 2008 str. 15)

V prvi set primernih povezav med DBTC in DBTS sem dodal še ustrezne izraze iz ČTS in njihove angleške ustreznike. Čeprav je ČTS približno trikrat bolj obsežen kot DBT, slednji vsebuje 465 pojmov, ki niso označeni z nobenim izrazom, za katerega bi v ČTS lahko poiskal primeren ustreznik. Večino teh izrazov lahko uvrstimo v eno izmed naslednjih kategorij:

1. Izrazi zelo splošne narave, ki s čebelarstvom niso tesno povezani. V ČTS je od neterminološkega čebelarskega izrazja upoštevano le tisto, ki se navezuje na čebelarstvo (Bokal, 2008 str. 13).
2. Izrazi s področja kemije, medicine, biologije itd., ki presegajo okvire, v katerih bi se posebej navezovali na čebelarstvo.

⁴ Označeni so z arabskimi številkami, ki se nahajajo v oklepajih za izrazom.

3. ČTS vključuje 160 vrst in rodov medovitih rastlin. DBT jih vključuje le 84, vendar kljub temu vsebuje 28 rastlin, ki jih v ČTS ni. *Dictionary of Important World Honey Sources* (Crane, in drugi, 1984) vključuje 467 rastlin, ki so označene kot pomembne medovite rastline. Razlika med DBT in ČTS je torej predvsem v izboru rastlin.

Slika 1: Grafični prikaz uporabe slovarjev in postopek dela (Sobočan, 2012 str. 7)
 [legenda: ANG –angleški izrazi, KIT – kitajski izrazi; SLO – slovenski izrazi]

DBT: angleški izraz	DBTC: kitajski izraz	DBTS: slov. izraz	ČTS
1 abdomen	腹部 fùbù	zadek	zadek, ang.: abdomen
3 accacia; false locust (tree); <i>Robinia pseudoacacia</i>	刺槐 cìhuái, 洋槐 yánghuái	robinija	robinija , lat. <i>Robinia pseudoacacia</i> ; S: nestrok. akacija; ang.: false acacia

Slika 2: Izsek iz Tabele 1 iz obravnavanega diplomskega dela (Sobočan, 2012 str. 52)

V prvi set izrazov sem vključil samo tiste vnose iz DBT, ki vsebujejo najmanj en izraz, za katerega obstaja ustreznik v ČTS. To je 570 vnosov. Tako je ostalo 739 kitajskih izrazov, okrog 690 slovenskih in okrog 650 angleških izrazov iz DBT. Na omenjenih 570 pojmov iz DBT se nanaša 617 prednostnih izrazov iz ČTS. Osemnajst izrazov sem porabil pri dveh različnih vnosih, od katerih vsak predstavlja svoj pojem⁵. Skupno število različnih pojmov iz ČTS, ki sem jih uporabil v prvem setu izrazov, je torej 635. Zaradi lažje primerjave in možnosti statistične primerjave lahko nekoliko poenostavljeno rečem, da izraza *cvetni prah (1)* in *cvetni prah (2)* v resnici predstavljata dva različna izraza. Dejansko so jima pripisane različne sopomenke in različna angleška ustreznika in v resnici se nanašata na dva povsem različna pojma.

34 prednostnih izrazov iz ČTS se pojavi pri dveh in dva izraza pri treh različnih vnosih iz DBT. To pomeni, da v DBT obstajajo izrazi, ki niso označeni kot sopomenke, vendar jim kljub temu lahko pripišemo enak slovenski ustreznik. Skupaj s strokovnimi sopomenkami, navedenimi pri teh izrazih, sem v prvem setu uporabil okoli 970 izrazov, skupaj z drugače označenimi sopomenkami pa že kar 1160 izrazov iz ČTS. Od navedenih 635 izrazov (če štejemo homonime z različnimi pomeni za različne izraze) so sopomenke pripisane le pri 295 izrazih. Od tega ima 170 izrazov eno, 73 izrazov dve, 26 izrazov tri, 13 izrazov štiri, sedem izrazov pet, trije izrazi šest, dva izraza sedem in en izraz kar deset sopomenk. To ni skladno s tem, kar o sinonimnih razmerjih med različnimi izrazi zapiše Humar.

»4. V terminologiji sta navadno v sinonimnem razmerju dva termina, zelo redko več.«
(Humar, 92)

Veliko število sopomenk v ČTS naj bi izhajalo iz pogostosti določenega pojava v stvarnem svetu, velike razširjenosti in veljave čebelarstva v preteklosti ter izoblikovanja svojih izrazov po posameznih pokrajinah. Ustvarjalci slovarja so želeli ohraniti izročilo prihodnjim rodovom, zato številnih sopomenk iz slovarja niso izključevali (Bokal, 2008 str. 10).

⁵ To so homonimi, ki jim je v ČTS pripisanih več pomenov.

V delu naloge, kjer sem v kitajski literaturi iskal izraze, ki jih uporabljeni slovarji ne vključujejo, sem navajal tudi dodatne sopomenke izrazom, ki jih slovarji že vključujejo. S tem se kitajščina nekoliko približa številu sopomenk v slovenščini. Če bi, kot so to storili avtorji ČTS, zajel vse izraze, ki se uporabljajo v čebelarški literaturi od druge svetovne vojne dalje (Bokal, 2008 str. 11), bi se število sopomenk v kitajščini gotovo še nekoliko bolj približalo številu sopomenk v slovenščini.

Naslednji slovar, s katerim sem iskal čebelarške izraze v kitajščini, je *Han-Ying nongye fenlei cidian* 汉英农业分类词典 / **A Chinese-English Classified Dictionary of Agriculture** (v nadaljevanju CECDA), ki je klasificiran je na 26 kmetijskih panog, med njimi tudi čebelarstvo.

Najprej sem s pomočjo angleških ustreznikov in lastnega poznavanja izrazov poskušal najti čim več povezav med tem slovarjem in slovenskimi izrazi iz ČTS. CECDA kljub relativno majhnemu obsegu vključuje 51 izrazov, za katere ne obstajajo primerni ustrezniki v ČTS. Gre predvsem za naslednje kategorije izrazov:

1. Širok nabor žuželk, ki s čebelarstvom niso tesno povezane.
2. Izrazi, tipični za kitajsko čebelarstvo, ki se v slovenščini ne uporabljajo.
3. Medovite rastline, ki v Sloveniji niso razširjene, oziroma so razširjene le v majhnem obsegu, kot okrasne rastline, in za čebelarstvo niso pomembne.

Izraze, ki jih vsebujeta oba slovarja, sem vključil v naslednji set izrazov, iz katerega sem izločil izraze, identične izrazom iz DBT, ki jim je v obeh slovarjih pripisan enak pomen. Od 161 izrazov jih je ostalo 91. Med njimi je nekaj sopomenk, ki sem jih lahko pripisal k istemu izrazu, oziroma skupini izrazov iz ČTS, tako da je iz slednjega slovarja ostalo 81 vnosov. K nekaterim izrazom iz CECDA sem lahko, enako kot prej, pripisal več izrazov iz ČTS, čeprav tam niso označeni kot sopomenke. Vse izraze iz ČTS sem vnesel v eno polje. S tem sem dosegel, da sem lahko določene pojme, ki jim hkrati ustreza tako več izrazov iz ČTS kot tudi več izrazov iz CECDA, pregledno vnesel v isto tabelo. Vse kitajske sopomenke namreč predstavljajo isti pojem kot vse slovenske sopomenke.

V drugem setu izrazov sem v 81 polj vnesel 91 prednostnih izrazov iz ČTS. Če k tem izrazom prištejemo še strokovne sopomenke njihovo število naraste na 140 izrazov in skupaj z drugače označenimi sopomenkami na 170 izrazov iz ČTS.

ČTS	FCP			Tabela 1
	kitajski izraz	angl. ustreznik	str.	
1 cvetni prah (3), ang.: pollen	蜂花粉 fēnghuāfěn	bee pollen	302	679 (str.)
2 čebelji pridelek, ang.: hive product / čebelji proizvod, ang.: hive product	蜂产品 fēngchǎnpǐn	bee products	7	X

Slika 3: Izsek iz Tabele 2 iz obravnavanega diplomskega dela (Sobočan, 2012 str. 98)

Fēngchǎnpǐn 蜂产品 (**Čebelji proizvodi**) (Chen, in drugi, 2007) (v nadaljevanju FCP) sicer ni klasičen slovar, ampak čebelarski priročnik, vendar ima na 139 mestih pri kitajskih izrazih navedene angleške ustreznike. Za 139 pojmov je navedenih 142 kitajskih in 144 angleških izrazov. ČTS vključuje slovenske izraze za samo 22 od teh pojmov, oziroma ustreznike za 29 kitajskih izrazov, ki jih poimenuje s 24 prednostnimi izrazi in še s 24 neprednostnimi izrazi. Preostalih 117 pojmov, navedenih v FCP, predstavlja predvsem najrazličnejše kemijske spojine pesticidov, ki se po različnih tam obravnavanih pravilnikih ne smejo pojaviti v medu in drugih čebeljih pridelkih.

Iz FCP je ostalo le 29 kitajskih izrazov z obstoječimi ustrezniki v ČTS, vendar so ti zelo unikatni. Ko sem izločil izraze, identične izrazom iz prejšnjih dveh slovarjev, jih je še vedno ostalo 24. Te izraze sem skupaj z izrazi iz ČTS združil v tretji set primerno povezanih izrazov.

Vsi izrazi iz zgornjih treh virov skupaj še zdaleč ne iztrošijo vseh izrazov, ki jih obsega ČTS. Preostanek izrazov ima v veliki meri izvor v eni izmed spodnjih kategorij.

1. Širok nabor čebelarskega orodja, najrazličnejših panjev in čebelnjakov, med katerimi so mnogi razširjeni le v Sloveniji. Velik del orodja in panjev se imenuje po njihovih konstruktorjih. Kitajski ustrezniki bi lahko nastajali predvsem z združevanjem fonetične oblike imena in kitajskega izraza za *panj*: XX - *fēngxiāng* 蜂箱⁶.

2. ČTS vključuje 43 izrazov ki označujejo vrste in podvrste čebel, ki predstavljajo skoraj celotno razčlemba rodu čebel. Zgornji viri jih vključujejo precej manj, vsega enajst izrazov. Za večji del preostanka izrazov iz ČTS sem poiskal ustreznike v kitajski čebelarski literaturi in jih vključil v četrti set izrazov. Poiskal sem 29 izrazov, od katerih se jih v prejšnjih virih (z nekoliko drugačnim poimenovanjem) pojavi le pet.

3. Širok nabor rodov in vrst medovitih rastlin. V ČTS 160 iztočnic predstavljajo medovite rastline. Med njimi so 104, ki jih DBT ne vključuje.

4. Številne sopomenke in izrazi, ki niso označeni kot sopomenke, vendar v zgornjih virih za vse od njih zadostuje en sam angleški oziroma kitajski izraz. Nekateri izrazi imajo enak pomen, vendar niso označeni kot sopomenke, saj je temeljna

⁶ *fēngxiāng* 蜂箱 beehive; hive (Wei, 2002 str. 361)

značilnost sinonimov besednovrstna enakost in njihovo sinonimno povezovanje ni ustrezno (Humar, 2009 str. 93). Čeprav se izraza *ropanje* in *ropati* nanašata na isti pojem, jih ne moremo označiti za sopomenki.

Za preostale izraze iz ČTS sem kitajske ustreznike iskal v kitajski čebelarški literaturi. Najobsežnejši vir izrazov predstavlja delo *Xiàndài yǎngfēng shēngchǎn* 现代养蜂生产 (Moderno čebelarstvo) (Zhang, 2005), ki vključuje vsa področja čebelarstva. V tem delu sem poiskal številne izraze, ki jih ne vključuje nobeden od zgornjih slovarjev, in jih skupaj s slovenskimi ustrezniki iz ČTS uredil v četrti set izrazov. Kot potrditev pravilnosti povezave sem pri vsakem izrazu citiral stavek ali odstavek, v katerem se nahaja, in ga prevedel v slovenščino. V isti sklop sem vključil tudi izraze iz ostalih del, ki sem jih uporabil na enak način.

V četrtem setu izrazov sem v kitajskih virih skupno poiskal 161 kitajskih ustreznikov za 157 polnopomenskih izrazov iz ČTS (skupaj s sopomenkami 274 izrazov). Nekatere izraze iz ČTS sem lahko kljub temu, da tam niso označeni kot sopomenke, navedel pri istih vnosih, oziroma jim pripisal isti kitajski ustreznik, oziroma ustreznike. Skupno število vnosov, od katerega vsak predstavlja določen pojem, je zato manjše od omenjenega števila izrazov in znaša 141.

V četrtem setu sem navedel 40 slovenskih izrazov, ki so že bili navedeni v prvem, drugem ali tretjem setu, vendar z drugimi kitajskimi ustrezniki. Gre za sopomenke v kitajščini. Devet kitajskih izrazov je bilo že vključenih v prvih treh sklopih vendar sem jih vključil tudi v četrtega, saj sem nekaterim pripisal drugačne slovenske ustreznike, kot jih imajo navedene prej in s tem sem nekoliko razširil njihov pomen, oziroma pokazal, da ustreznik, pripisan na osnovi angleškega prevoda, ni najbolj primeren. To je možno razbrati iz konteksta v kitajski čebelarški literaturi, ki je po mojem mnenju najbolj zanesljiv vir izrazov, ki se v praksi dejansko uporabljajo. Pri vseh izrazih, ki se ponavljajo, sem uredil usmeritve na prejšnje tabele za možnost primerjave.

29 fluvalinat, ang.: Fluvalinat

氟胺氰菊酯 fú'ànqíngjúzhǐ

»此次治螨是一年中最早的一次。选晴暖午后，用氟胺氰菊酯条 (fluvalinate strip) 即螨扑悬挂于蜂群内，每个蜂群 1 条，3 周后取出。「 (Chen, in drugi, 2007 str. 138)

To je prvo zatiranje varoj v letu. Izberemo jasno in toplo popoldne in obesimo trakove fluvalinata v čebelje družine. Vsaki družini po en trak. Po treh tednih trakove odstranimo.

Slika 4: Izsek iz Tabele 4 iz obravnavanega diplomskega dela (Sobočan, 2012 str. 108)

Iz kitajskih virov sem izbiral odstavke, ki se v čim večji meri ukvarjajo z obravnavanim izrazom in se osredotočajo na njegov pomen. Nekateri izmed njih bi lahko služili kot kitajska razlaga izraza v kitajskem terminološkem slovarju.

Kot normativ, kateri izrazi še sodijo na področje čebelarke terminologije, mi je služil ČTS, katerega avtorji so izbiri izrazov, vključenih v slovar, namenili posebno pozornost.

»Če raba besede ni bila potrjena v gradivu ali poznana pri čebelarskih strokovnjakih, ni bila sprejeta v Slovar.« (Bokal, 2008 str. 13)

Tudi s pomočjo kitajske čebelarke literature nisem za vse preostale izraze iz ČTS poiskal kitajskih ustreznikov. To delo bi v veliki meri vključevalo sestavljanje novih izrazov v kitajščini.

Obstaja nekaj čebelarskih izrazov, ki se pojavljajo tako v slovenski kot v kitajski čebelarski literaturi, vendar jih ČTS ne vključuje. Šest pojmov s primernimi izrazi v obeh jezikih sem uredil v zadnji set izrazov. Pri vseh vnosih sem citiral odstavke, v katerih so uporabljeni kitajski izrazi, in odstavke, v katerih so uporabljeni slovenski izrazi. Iz tega dela naloge je razvidno, kako uporabno delo je ČTS, in koliko dodatnega dela je potrebno vložiti v vsak izraz, ki ga ČTS ne vključuje, če želimo preveriti in dokazati njegovo uporabo v praksi.

Tabela 1: Primerjava števila izrazov v posameznih slovarjih

Vir	Št. pojmov	Št. slovenskih izrazov	Št. angleških izrazov	Št. kitajskih izrazov	Presežek izrazov glede na št. pojmov
1. DBTC	1036	X	1150	1360	ang.: 10 % kit.: 31 %
2. DBTS	1036	1230	- II -	X	slo.: 19 %
3. ČTS	2200	3080	2300	X	slo.: 40 % ang.: 4 %
4. FCP	139	X	144	142	ang.: 3 % kit.: 2 %
5. Tabela 4	141	274	ne vključujem v analizo	161	slo.: 94 % kit.: 14 %

Zgornja tabela v grobem prikazuje situacijo s sopomenkami v različnih uporabljenih slovarjih ter v zadnjem setu izrazov v obravnavanem diplomskem delu (tabela 4). Podatki so okvirni, saj slovarji ne ponujajo točnih informacij o vsaki kategoriji izrazov. Vseeno nam tabela omogoča približno predstavo o številu sopomenk v posameznem jeziku. Višji ko je odstotek presežnih izrazov za posamezni pojem, bolj bogat je jezik z izrazi in s tem bolj dovzeten za nesporazume. Posebej moram interpretirati podatke iz zadnje vrstice, ki izvirajo iz izrazov, ki sem jih poiskal za del preostanka izrazov iz ČTS. Ker tako pojmi, kot njihovi izrazi izvirajo iz ČTS, bi

presežek izrazov načeloma moral ostati enak, oziroma vsaj podoben, kot v tretji vrstici, kjer primerjam izraze iz ČTS. Razlika izvira iz nekoliko problematičnega aspekta tega slovarja, ki sem ga že na večih mestih omenil zgoraj. Gre za dejstvo, da lahko nekaterim kitajskim izrazom pripišemo več polnopomenskih izrazov iz ČTS, ki tam niso označeni kot sopomenke. Gledano povprečno, bi lahko skoraj vsak pojem povezan s čebelarstvom, izrazili z dvema slovenskima izrazoma. Napisali bi lahko dva čebelarstva priročnika, ne da bi v enem in drugem uporabil en sam enak strokovni izraz. Seveda moramo upoštevati dejstvo, da sopomenke niso enakomerno razdeljene med vse izraze, ampak obstaja veliko število izrazov brez ene same sopomenke in kar nekaj besed z zelo velikim številom sopomenk. *LR panj* ima kar devet sopomenk. Skupaj s prednostnim izrazom obstaja torej deset slovenskih izrazov za to vrsto panja.

5. Primer obravnave problematičnega izraza

V zadnjem delu naloge sem predstavil nekaj izrazov, ki so se med iskanjem ustreznikov izkazali za posebej problematične in potrebujejo obsežnejšo razlago. Problematika teh izrazov ima različne izvore. Glavni med njimi je gotovo sinonimija. Morda nekoliko manj očiten razlog je razlika v pojmovnih sistemih jezikov. Z uporabo različnih jezikov lahko isto stvarnost opišemo na različne načine. Problem je med izrazi, uporabljenimi v obeh opisih, poiskati primerne ustrezničke.

»Za primer vzemimo Feblerjevo shemo delitve zračnih plovil, iz katere je razvidno, da v angleškem pojmovnem sistemu aeroplane ni nadpomenka pojma glider, medtem ko v slovenščini jadrarno letalo vsekakor uvrščamo med letala.« (Vintar, 2008 str. 32)

Na nekoliko podoben način je Yang razvrstil avtohtone čebele na Kitajskem, saj je *vzhodni krajevni različek* uvrstil v podvrsto *Apis cerana cerana* in ga hkrati označil za to isto podvrsto. V slovenščini si njegovo razvrstitev najlaže predstavljamo na primeru izraza *dan* (obrat zemlje okrog svoje osi), ki ga lahko razdelimo na *noč* in *dan* (čas od sončnega vzhoda do sončnega zahoda). Izraz *dan* je homonim, ki predstavlja dva različna pojma, vendar sam homonim še ni vzrok možnega nesporazuma. Problem je v tem, da en pomen izraza pomensko spada v podmnožico pomenov drugega izraza.

Na sistematičen način sem se lotil obravnave nekaterih izrazov, katerih obrazložitev ni mogoča zgolj v opombah. Večinoma gre za izraze, s katerimi poimenujemo medovite rastline ter čebelje vrste, kjer najpomembnejšo vlogo med vključenimi jeziki igra latinščina. Ta poleg angleščine predstavlja že drugi posredni jezik med kitajščino in slovenščino. Če sem lahko na nekaterih mestih zaradi lastnega poznavanja izrazov angleščino kot vmesni jezik upošteval le delno, pri latinščini tega nisem smel storiti, saj le-ta predstavlja edini uradni jezik za poimenovanje rastlin in živali v taksonomiji.

Obravnaval sem izraze *čebelja podvrsta*, ki se alternativno pogosto imenuje *rasa* ali *pasma*; *med*, ki je na nekaterih mestih definiran bolj zamejeno kot na drugih; *azijska čebela*; *kitajska čebela*; *himalajska orjaška čebela* ter nekatere medovite rastline s poudarkom na *medeni detelji*, *oljni ogrščici* in *ajdi* ter možnimi poimenovanji medu pridelanega na pašah teh in tudi drugih medovitih rastlin.

Za ponazoritev vključujem razlago poimenovanja za *himalajsko orjaško čebelo*, ki je še v nastanku. Razlaga tega izraza se v ČTS glasi:

»orjaška čebela podvrste *Apis dorsata laboriosa*, (...)« (Bokal, 2008 str. 66)

S tem je *himalajska orjaška čebela* označena kot podvrsta (*laboriosa*), ki spada v vrsto *orjaške čebele* (*Apis dorsata*). To ni skladno z Gregorijevim poimenovanjem te čebele v *Sistematski uvrstitvi čebel*, kjer je *himalajska orjaška čebela* poimenovana *Apis laboriosa*, torej kot samostojna čebelja vrsta in ne podvrsta *orjaške čebele*. Navajam:

»Predvsem v pogorjih Himalaje živi himalajska orjaška čebela, *A. laboriosa*, (...)« (Gregori, 2008 str. 18)

Poimenovanje te čebele še ni dorečeno, vendar bi bilo dobro, da bi bilo poimenovanje v članku *Sistematska uvrstitve čebel* skladno s ČTS. Bolj kot to, katero poimenovanje je avtor izbral, bi bilo pomembno, da bi isto poimenovanje uporabil v obeh delih. Engel to čebelo imenuje *Apis dorsta laboriosa* (Engel, 1999 str. 186), enako kot ČTS, vendar omenja, da obstaja velika verjetnost, da te čebele dejansko predstavljajo samostojno čebeljo vrsto, kot je imenovana v *Sistematski uvrstitvi čebel*.

»I currently do not recognize the subspecific form *laboriosa* as a separate species (...). Growing evidence, however, suggest that the distinction may be valid and my decision to place *laboriosa* within *dorsata* should be examined more closely.« (Engel, 1999 str. 186)

Zhang to čebelo v kitajščini imenuje *hēidàmifēng* 黑大蜜蜂 (*dob.* črna orjaška čebela) in poleg imena navaja latinsko poimenovanje *Apis laboriosa* (Zhang, 2005 str. 157). Enako je poimenovana tudi v CECDA (Zhang, 2004 str. 244).

6. Zaključek

Ob ustvarjanju baze ustrezno povezanih strokovnih čebelarskih izrazov v obeh jezikih, na podlagi katere bo v prihodnosti mogoče izdelati kitajsko-slovenski slovensko-kitajski čebelarski terminološki slovar, je vzporedno nastala podrobnejša raziskava nekaterih najbolj problematičnih izrazov. Ta ne razkriva le razlogov, ki so pripeljali do nesporazumov v teh konkretnih primerih, ampak tudi nekatere splošne

značilnosti razvoja jezika in različnih poimenovanj, ki jih je pri prevajanju potrebno upoštevati. V praksi sem preizkusil nekatera teoretična načela sodobne terminografije in poizkusil razviti zametke metodologije, ki bi v prihodnosti lahko pomagali pri izdelavi podobnih slovarjev tudi na drugih strokovnih področjih.

Reference

- Bajec, A. (1994). *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: SAZU, ZRC SAZU.
- Bokal, L. (2008) *Čebelarški terminološki slovar*. Ljubljana: Čebelarska zveza Slovenije in Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Chen, L., & Han, Sh. (2007). *Fengchanpin 蜂产品 (Čebelji pridelki)*. Peking: Zhongguo nongye daxue chubanshe.
- Crane E., & Walker, P. & Day, R. (1984). *Dictionary of Important World Honey Sources*. London: International Bee Research Association.
- Engel, M. S. (1999). *The Taxonomy of Recent and Fossil Honey Bees (Hymenoptera: Apidae: Apis) // J. Hym. Res.. - New York : Department of Entomology, American Museum of Natural History., - Zv. 8 (2)., str. 165-196.*
- Gregori, J. (2008). Sistematska uvrstitev čebel. Zdešar, P. (Ur.) *Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje 1*, Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.
- Humar, M. (2009). Sinonimija v slovenskih terminoloških slovarjih. Ledinek, N., Žagar Karer, M. & Humar, M. (Ur.) *Terminologija in sodobna terminografija*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- International Bee Research Association (IBRA) *Dictionary of Beekeeping Terms*, Volume 11, English - Hindi - Chinese [Knjiga]. - Kathmandu : International Centre for Integrated Development (ICIMOD), 1993.
- Serban, M. (2003) *Dictionary of beekeeping terms, Volume 10, English - Croatian - Slovenian - Serbian - Macedonian*. Bucharest: Apimondia publishing house.
- Sobočan, A. (2012) *Izdelava baze izrazov za kitajsko-slovenski slovensko kitajski čebelarški terminološki slovar [Diplomsko delo] / Oddelek za azijske in afriške študije ; Filozofska fakulteta*. Ljubljana.
- Vintar, Š. (2008) *Terminologija, terminološka veda in računalniško podprta terminografija*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- Wei, D. (2002) *Hanying cidian 汉英词典 [A Chinese-English Dictionary]*. Beijing: Foreign language teaching and research press.
- Zhang, F. (2005). *Xaindai yangfeng shengchan 现代养蜂生产 [Moderno čebelarstvo]* Peking: Zhongguo nongye daxue chubanshe.
- Zhang, J. (2004). *Hanying nongye fenlei cidian 汉英农业分类词典 [A Chinese-English Classified Dictionary of Agriculture]*. Peking: Zhongguo nongye chubanshe.

PROBLEMATIKA LATINIZIRANJA *HANGEULA* V SLOVENŠČINO

Iva ZIRALDO

študentka na Oddelku za azijske in afriške študije, FFUL
luknjavnogavici@yahoo.com

Jasmina KROFIČ

študentka na Oddelku za azijske in afriške študije, FFUL
jasmina.krofic@gmail.com

Izvleček

Slovenski pravopis korejskega jezika in iz korejščine prevzetih besed ne obravnava. Ker se v časopisih in drugje pojavlja vedno več tujk iz korejščine in jih avtorji zapisujejo po svoje, je potrebno zapis čim prej poenotiti, da ne bi prišlo do nesporazumov.

Latinizacija korejskega jezika ni problem le v Sloveniji, temveč tudi v Koreji. Obstaja več različnih sistemov latinizacije. Trenutno je v Republiki Koreji v veljavi prenovljeni sistem iz leta 2000, v Demokratični ljudski republiki Koreji pa še vedno sistem McCune-Reischauer, katerega so na jugu zaradi prevelike uporabe diakritičnih znakov in apostrofov opustili. Problem pri latinizaciji korejskega jezika ni samo, da je vse glasove težko prečrkovati v latinico, ampak tudi, da se vsi ne držijo veljavnega sistema. Tako se pri zapisu lastnih imen večinoma ne držijo nobenega sistema, krajevna imena so zapisana po prenovljenem sistemu, imena raznih prireditev, univerz itd., v katerih se prav tako pojavljajo krajevna imena, so le-ta zapisana še po starem sistemu.

Korejci se problema latinizacije svojega jezika zavedajo in Republiki Koreji znova potekajo razprave, da bi prenovili sistem in ga poenotili, predvsem kar se tiče zapisa lastnih imen. Podpirava pa pravilo, naj se lastna imena Korejcev in Korejk v slovenskem jeziku zapisujejo tako, kot jih zapisujejo sami. Zaradi morfofonoloških posebnosti brez primernega poznavanja korejskega jezika latiniziranje ni možno.

Glede na to, da je v slovenščini število prevzetih besed iz korejskega jezika obvladljivo, bi se bilo smiselno čim prej dogovoriti, kako bomo te besede pravilno zapisovali.

Ključne besede: hangeul; latinizacija korejščine; sistem McCune-Reischauer; prenovljen sistem latinizacije; korejska lastna imena; problematika latinizacije korejščine

Abstract

Slovenian grammar does not deal with Korean language and words of Korean origin. Since the number of Korean words in newspapers and other media in Slovenia is increasing, and different writers romanize these words in different ways, a need exists for a uniform transliteration system as soon as possible in order to avoid misapprehensions.

The romanization of Korean is not a problem only in Slovenia but also in Korea. There are several systems of romanization. At the moment the Republic of Korea is using the Revised Romanization system, which was approved in the year 2000, while the Democratic People's Republic of Korea uses the McCune-Reischauer system. The Republic of Korea stopped using the McCune-Reischauer system because of the inconvenient usage of diacritics and apostrophes. The problem of romanization of Korean consists not only in the difficulty of transcription but also the fact that not everyone follows the approved system. When writing proper names typically none of the existing systems is followed. Geographical names are written according to the Revised Romanization system, while names of universities, festivals etc., which include geographical names as well, are still written according to the McCune-Reischauer system.

Koreans are aware of the problem of romanization and recently there has been new discussion in the Republic of Korea about another revision and the unification of the romanization of personal names. There is, however, an established convention according to which each individual writes their own name as wished. Due to specific morphophonological characteristics of the Korean language, consistent Romanization is impossible without adequate knowledge of the language.

Since there are currently few Korean words used in Slovenian language an opportunity exists to establish an agreed spelling convention without the excessive revision that might be required later.

Keywords: Hangeul; romanization of Korean; McCune-Reischauer system; revised Romanization; Korean proper names; problems of romanization of Korean

1. Korejska pisava

Sodobni korejski jezik se zapisuje s pisavo *hangeul*, v nekaterih primerih pa tudi s kitajskimi pismenkami (predvsem v časopisih in strokovnih besedilih). *Hangeul* je fonetični zapis korejskega jezika. Do 15. stoletja so uporabljali kitajske pismenke (*hanja*¹), leta 1446 v času dinastije Joseon², pa so pod vladavino kralja Sejonga Velikega razvili alfabetsko pisavo *hangeul*. Ta je bolj ustrezala korejskemu jeziku, vendar so *hangeul* kot uradno pisavo z manjšimi popravki sprejeli šele konec 19. stoletja. V 19. in 20. stoletju je bila zelo razširjena uporaba kombinacije *hangeula* in kitajskih pismenk. Od leta 1945 pa je uporaba kitajskih pismenk zelo upadla. (Omiglot)

¹ IPA /hɛ:ntɕɛ/ oziroma poenostavljen zapis izgovarjave [handža]

² V slovenščini je možno najti tudi zapis Čoson, kar izhaja iz Chosŏn (po sistemu latinizacije McCune-Reischauer). Po prenovljenem sistemu latinizacije je pravilen zapis Joseon.

Hangeul je sestavljen iz 24 črk (*jamo*³), ki zapisujejo 14 soglasnikov in 10 samoglasnikov. Vsak zlog je nadalje sestavljen iz vsaj dveh glasov; enega soglasnika in enega samoglasnika. Oblika črk za zapis soglasnikov oponaša obliko ust ob izgovorjavi le-teh.

Obstaja več vrst zlogov, ki se zapisujejo na naslednje načine:

Soglasnik + samoglasnik, npr.

ㄱ [g] + ㅏ [a] = ㅏ [ga]

Soglasnik + samoglasnik + soglasnik, npr.

ㄱ [g] + ㅏ [a] + ㅇ [ng] = ㅏ [gang]

Soglasnik + samoglasnik + soglasnik + soglasnik, npr.

ㄱ [g] + ㅏ [a] + ㅃ [b] + ㅅ [s] = ㅏ [gabs]

2. Sistemi latinizacije

Obstaja vsaj 6 sistemov za latinizacijo korejskega jezika. Izgovorjava soglasnikov je v korejščini morfofonološko pogojena, zaradi česar je skoraj nemogoče ustvariti enovit sistem latinizacije, ki bi zajel vse posebnosti. Od leta 1984 je bil v uporabi sistem McCune-Reischauer, ki so ga z manjšimi spremembami uporabljali do leta 2000. V Republiki Koreji od leta 2000 uporabljajo prenovljen sistem, v Demokratični ljudski republiki Koreji pa uporabljajo še vedno sistem McCune-Reischauer. Glavni razlog za prenovo sistema je bila želja po poenostavitvi, saj stari sistem vsebuje veliko apostrofov in diakritičnih znakov. Novi sistem je odpravil uporabo teh znakov in se omejil na uporabo angleške abecede. Vendar ima tudi prenovljeni sistem veliko pomanjkljivosti, saj je pogosto dvoumen in ne ločuje med aspiriranimi in neaspiriranimi glasovi. Predvsem je pogosta menjava sistemov povzročila veliko zmedo, saj prevzem novega sistema ni popolnoma zamenjal starega. Čeprav naj bi se vse zapisovalo po novem sistemu, se uporabljata še vedno oba. Drugo največje mesto v Republiki Koreji se po prenovljenem sistemu napiše Busan, marsikje pa lahko še zasledimo zapis Pusan. Najpogosteje so ohranili stari zapis (po sistemu McCune-Reischauer) v lastnih imenih univerz, festivalov ipd., kjer so se imena že uveljavila. Tako se na primer Pusan International Film festival (Mednarodni filmski festival Pusan) odvija v Busanu in ne v Pusanu. Pri imenih Univerze Kyungpook in časopisa Kyongbuk pa gre le za različen zapis istega imena province Gyeongbuk (경북). Zaradi tega pride predvsem pri tujcih, ki niso seznanjeni s to problematiko, do nesporazumov.

³ Poenostavljen zapis izgovorjave [džamo].

3. Problemi latinizacije

Problemov pri zapisovanju korejskih besed v latinici je več. Eden glavnih problemov je, da obstaja več sistemov latiniziranja, in da se marsikdaj ne držijo nobenega sistema (na primer pri latiniziranju imen glas u ㅜ velikokrat zapisujejo kot oo)⁴.

Vzrok za več sistemov prečrkovanja so fonetične posebnosti v korejskem jeziku, ki jih težko latiniziramo. Samoglasnik — (eu) se bere kot polglasnik [ɯ], ki ga v slovenščini ne zapisujemo. Besedo 음 po prenovljenem sistemu zapisujemo kot »**eu**m«, ker za ta glas ni drugega ustreznega zapisa. Problem je tudi sestavljen samoglasnik ㅟ (ui). Svojljni členek 의 izgovarjamo kot [e] v besedi 편의 beremo 의 kot [wi], v imenu 세희⁵ se bere 희 kot [hi].

Dvema različicama e-ja (ㅐ, ㅓ) pripada v *hangeulu* poseben zapis. Besedo 새 latiniziramo »sae«, besedo 세 pa »se«. Razlika med obema e-jema je tako majhna, da ju ne loči niti večina Korejcev. Fonetično bi zapisali ㅐ [e] in ㅓ [ɛ] (Kim, 1999).

V primeru različnih izgovorjav k-ja (ㅋ, ㆁ, ㆁ) in drugih soglasnikov je težko z latinizacijo ponazoriti fonetične posebnosti. Rešitev je ponujal sistem McCune-Reischauer, pri kateremu se ㆁ zapisuje s k ali g (glede na mesto v besedi), ㆁ kot k' in ㆁ kot kk. Vendar ima tudi ta sistem pomanjkljivosti, saj je zaradi apostrofov in diakritičnih znakov težje pisati na tipkovnico in je zato zapis manj praktičen. Prav tako lahko v tem sistemu pride do nesporazumov v primeru nepoznavanja korejskega jezika. Obstaja nevarnost, da bi črko ㆁ (kk) prebrali v latinici kot grlni zapornik, kot ga pozna japonščina. To ni pravilno, saj v tem primeru gre le za neaspiriran k.

Naslednja težava je, da brez poznavanja korejščine skoraj ni mogoče latinizirati besed samo na podlagi tabele za prečrkovanje, kjer je za vsako črko v *hangeulu* določena črka v latinici (na primer ㅏ je a). V korejščini namreč v nekaterih primerih na stiku dveh morfemov pride do asimilacije glasov, kjer se zadnji soglasnik prvega morfema in prvi soglasnik drugega morfema zlijeta. Tako na primer zapišemo kraljestvo 신라 Shilla, in ne Shinla, ker se kombinacija N + L, prebere kot LL. Podobno se sončni vzhod 해돋이 ne zapiše »haedodi«, kot bi predvidevali, temveč se pravilno latinizira »haedoji«, saj v tem primeru gre za posebnost pri izgovorjavi.

Še nekaj primerov zlivanja glasov pri krajevnih imenih:

독립문 (dok-rip-mun) Dongnimmun

종로 2가 (jong-ro-2(i)-ga) Jongno 2(i)-ga

대학로 (dae-hak-ro) Daehangno

⁴ Primer: angleško ime banke 우리 은행 (Uri eunhaeng) je Woori Bank.

⁵ 세희 Sehee je še en primer prostega latiniziranja lastnega imena, saj zapisa tega glasu kot »ee« ne najdemo v nobenem sistemu.

Tabela Korean Romanization Chart (Glossika Inc.) navaja veliko primerov, kako se izgovorijo zlitih glasovi, latinizirani po prenovljenem sistemu:

Tabela 1: Prenovljeni latinizirani zapis zlitih glasov
(po Korean Romanization Chart, Glossika Inc.)

	Začetni glas →	ㅇ	ㄱ	ㄴ	ㄷ	ㄹ	ㅁ	ㅂ	ㅅ	ㅈ	ㅊ	ㅋ	ㅌ	ㅍ	ㅎ
Končni glas ↓			g	n	d	r	m	b	s	j	ch	k	t	p	h
ㄱ	k	g	kg	ngn	kd	ngn	ngm	kb	ks	kj	kch	kk	kt	kp	kh
ㄴ	n	n	ng	nn	nd	ll, nn	nm	nb	ks	nj	nch	nk	nt	np	nh
ㄷ	t	d	tg	nn	td	nn	nm	tb	ts	tj	tch	tk	tt	tp	t
ㄹ	l	r	lg	ll, nn	ld	ll	lm	lb	ls	lj	lch	lk	lt	lp	lh
ㅁ	m	m	mg	mn	md	mn	mm	mb	ms	mj	mch	mk	mt	mp	mh
ㅂ	p	b	pg	mn	pd	mn	mm	pb	ps	pj	pch	pk	pt	pp	ph
ㅅ	s	s	tg	tn	td	tl	tm	tb	ss	tj	tch	tk	tth	tp	t
ㅇ	ng	ng	ngg	ngn	ngd	ngn	ngm	ngb	ngs	ngj	ngch	ngk	ngt	ngp	nggh
ㅈ	j	j	tg	tn	td	tl	tm	tb	ts	tj	tch	tk	tt	tp	ch
ㅊ	ch	ch	tg	tn	tt	tl	tm	tb	ts	cch	cch	tk	tt	tp	ch
ㅎ	h	h	k	n	t	l	m	p	s	ch	ch	k	t	p	h

Vendar tega ponovno ne moremo uporabiti v vseh primerih.

Pomembno je, da pazimo na lego posamezne črke v besedi, saj se včasih ㄱ izgovori bližje k-ju, ko mu sledi soglasnik, ali če stoji na koncu besede, in bližje g-ju, če stoji pred samoglasnikom.

Korejski jezik bi se naj torej latiniziral glede na pravilno izgovorjavo besed in ne samo glede na zapis v *hangeulu*. Glavni namen latinizacije je namreč, da bi korejske besede izgovarjali čim bolj podobno pravilni korejski izgovorjavi.

Glas ㅍ (u) najdemo ponekod latiniziran kot "oo" (primer časopis *Joongang⁶ Dayli*), čeprav tega zapisa ni v nobenem sistemu. Podobno je z glasom ㅑ (eo), ki ga v nekaterih primerih zapisujejo kot "u" (primer Kim Ki-duk), česar tudi ne najdemo v nobenem sistemu. Predvidevamo lahko, da so imena zapisali čim bolj v skladu z angleško izgovorjavo. Ker ima trenutno še vsak pravico zapisati svoje ime v latinici,

⁶ Istoimenska univerza se latinizira kot Chung-Ang.

kot mu ustreza, ne moremo trditi, da je tak zapis napačen. Obstaja le nevarnost, da govorniki drugih jezikov tako zapisanih imen ne izgovarjajo pravilno.

4. Imena po kitajskem vzorcu

Velika večina korejskih imen je po kitajskem vzorcu sestavljena iz treh zlogov. Razen v redkih primerih predstavlja prvi zlog priimek, druga dva pa ime.

Praviloma izhajajo iz prvotnega zapisa v kitajskih pismenkah. Priimek in ime, ki stoji za njim, pregibamo kot eno enoto. Pri prečrkovanju v latinične pisave se vsak posameznik sam odloča, kako bo njegovo ime zapisano. Sam se odloči tudi glede velikih začetnic in o uporabi vezaja v svojem imenu. Tako so pravilni vsi sledeči zapisi: Kim Dong Jun, Kim Dong jun, Kim Dong-Jun, Kim Dong-jun, Kim Dongjun, Kim DongJun. Po pravilih Nacionalnega inštituta za korejski jezik (The National Institute of the Korean Language) bi bil najbolj pravi zapis Kim Dongjun.

V slovenskih časopisih prihaja do zmede pri zapisovanju imena severnokorejskega diktatorja Kim Jong Ila. V nekaterih medijih lahko zasledimo zapis Kim Džong Il, v drugih Kim Jong Il, v tretjih kar oba zapisa v enem članku. Da bi se izognili nesporazumom in poenotili zapis predlagava, naj se vsi držijo pravila, da lastnih imen ne slovenimo, se pravi pustimo zapis Kim Jong Il.

Včasih se pri latinizaciji lastnih imen posamezniki ne ozirajo na nobenega od obstoječih sistemov. Že korejski časopisi, ki izhajajo v angleščini, zapisujejo imena na različne načine. Praviloma naj se po prenovljenem sistemu za latiniziranje korejščine ne bi uporabljalo vezaja. Kljub temu ga uporabljajo tudi v časopisnih člankih. V istem članku se včasih pojavi zapis dveh imen na dva različna načina (z vezajem in brez). Poleg tega nekateri pišejo priimek za imenom po zahodnem načinu, drugi ga pustijo pred imenom, tako kot se to zapisuje v korejščini.

V Republiki Koreji trenutno poteka razprava o tem, da bi ponovno reformirali zapis imen in ga poenotili. To so poskusili narediti že s prenovljenim sistemom iz leta 2000, vendar se je le redkokdo odločil za spremembo zapisa lastnega imena. Najbolj razširjen priimek v Koreji bi se po najnovejšem sistemu na primer namesto Kim, kot se zapisuje sedaj, zapisoval Gim.

Latinizacija najpogostejših korejskih priimkov je prikazana v sliki 1 na naslednji strani.

Romanization of common Korean surnames			
Surname	Number of examples	Revised Romanization	Spellings in use (as of 2007)
김	13,838	Gim	Kim (99.3 %), Gim (0.6 %), Ghim (0.01 %)
이	9,651	I	Lee (98.5 %), Yi (1 %)
박	5,761	Bak	Park (95.9 %), Bak (1.8 %), Pak (1.7 %)
정	3,218	Jeong	Jung (48.6 %), Jeong (37 %), Chung (9.2 %)
최	3,044	Choe	Choi (93.1 %), Choe (6.5 %)
조	1,919	Jo	Cho (73.1 %), Jo (25.6 %)
강	1,665	Gang	Kang (96.9 %), Gang (2.8 %)
유	1,379	Yu	Yoo (42.6 %), Yu (30.3 %), You (15.9 %)
윤	1,303	Yun	Yoon (48.9 percent), Yun (40.6 percent)
장	1,358	Jang*	Jang (84.5 %), Chang (14.9 %)

*Names are listed in order of prevalence and number of examples found. The exception is Jang; the name is less common in Korea than Yun but there were more examples used for the survey.

Slika 1: Latinizacija pogostih korejskih priimkov
(vir: The National Institute of the Korean Language)

5. Dosedanje slovenjenje in že ustaljena imena

Na tem mestu bi omenili še ustaljeno obliko slovenskega zapisa imena glavnega mesta Republike Koreje, Seoul. Po prenovljenem sistemu se zapiše Seoul. Prvi samoglasnik je namreč odprti o (ㅏ), ki se latinizira kot »eo«. V angleškem in francoskem jeziku pravilno izgovarjajo eo kot odprti o. V nemškem jeziku se zapisuje »eo« (Seoul), tudi v nekaterih slovarjih je priporočena izgovorjava o.

V slovenščini se je razširil zapis Seoul, katerega tudi tako izgovarjamo (namesto odprtega o-ja izgovarjamo e). Čeprav nima smisla popravljati že ustaljenih besed, lahko na tem mestu omenimo, da se slovenska izgovorjava v tem primeru ne sklada s korejsko.

Ustaljenih korejskih besed v slovenskem jeziku ni veliko. Že za drugo največje mesto v Republiki Koreji ne moremo trditi, da se je kateri od zapisov ustalil, saj približno enako pogosto naletimo na zapis Pusan in Busan. Ker se po prenovljenem sistemu pravilno zapisuje Busan, predlagamo, da se tudi v slovenskem jeziku držimo tega zapisa.

V slovenskem jeziku še ni veliko prevzetih besed iz korejščine. Redki primeri so kimči (김치), katerega bi zapisali *kimchi*⁷. V slovenščini se je že ustalil zapis s č-jem, kar je blizu korejski izgovorjavi, zato zapisa ni potrebno spreminjati. Za borilno

⁷ Po prenovljenem sistemu bi sicer pravilno zapisali gimchi, vendar se je zapis kimchi že ustalil tudi drugod po svetu.

veščino *taekwondo*⁸ (태권도) se je ustalil zapis po prenovljenem sistemu, kot ga uporabljajo v Republiki Koreji⁹. Še dve besedi korejskega izvora, ki sva ju našli v slovenskih medijih, sta *soju*¹⁰ (소주) in *chaebol*¹¹ (재벌), kar bi po prenovljenem sistemu pravilno zapisali *jaebol*.

6. Zapis besed korejskega izvora v slovenskih besedilih

Avtorici predlagava, naj se zapis korejskega jezika v slovenskih besedilih razdelili na tri ravni glede na rabo.

6.3 Prva raven – izvorni korejski zapis

Izvorni zapis korejskega jezika je v pisavi *hangeul*¹². Uporablja se v učbenikih za korejski jezik, v strokovnih besedilih in podobno.

6.4 Druga raven – korejski standardni latinični zapis

Obstaja več standardnih latiničnih zapisov korejskega jezika. Najbolj razširjena sta sistema McCune-Reischauer, ki se v Demokratični ljudski republiki Koreji še vedno uporablja, in prenovljen sistem latinizacije korejščine, ki je uradno v Republiki Koreji v veljavi od leta 2000. Prenovljen sistem se uporablja za zapis krajevnih imen, v primeru osebnih imen pa je stvar odločitve vsakega posameznika, kako bo prečrkoval svoje ime. Večinoma se pri prečrkovanju osebnih imen ne držijo nobenega sistema, temveč ga prečrkujejo čim bolj v skladu z izgovorjavo v angleškem jeziku. Ker zaradi velikega števila sistemov latinizacije prihaja do zmede in različnih zapisov istih besed, je Predsedniški svet za nacionalno konkurenčnost¹³ dal predlog za ponovno prenovo latinizacije korejske pisave do leta 2011. Trenutno poteka razprava o tem, da bi ponovno reformirali tudi zapis imen in ga poenotili¹⁴. To so poskusili narediti že s prenovljenim sistemom iz leta 2000, vendar se je le redkokdo odločil za spremembo zapisa lastnega imena. Najbolj razširjen korejski priimek bi se po najnovjšem sistemu na primer namesto dosedanjega Kim zapisoval Gim.

⁸ Poenostavljen zapis izgovarjave [tekvondo]

⁹ Podatki so iz korpusov slovenskega jezika Fida plus in Nova beseda.

¹⁰ Poenostavljen zapis izgovarjave [sodžu], mesto Suzhou.

¹¹ Poenostavljen zapis izgovarjave [čebol], konglomerat.

¹² V Demokratični ljudski republiki Koreji se ta pisava imenuje 조선글 *Chosŏn'gŭl/Joseongeul*.

¹³ Presidential Council on National Competitiveness.

¹⁴ Park Sun-young, Korean romanization could again see revision. JoongAng Ilbo (online). 8.7.2009 (citirano 20.9.2009) Dostopno na naslovu: <http://joongangdaily.joins.com/article/view.asp?aid=2907132>

Ne glede na to, kateri sistem latinizacije uporabljamo, pa je zaradi morfofonoloških posebnosti (zlivanja glasov ipd.) skoraj nemogoče pravilno prečrkovati vse besede iz *hangeula* brez znanja korejskega jezika. (Glej poglavje 3 o problemih latinizacije.)

Krajevna in druga imena zapisujemo po uradnem prenovljenem sistemu latiniziranja. Tako recimo ne pišemo več Pusan, temveč Busan. Izjema so že uveljavljene poslovenjene oblike: Seul, Pjongjang, dinastija Čoson, ki jih več ni smiselno spreminjati.

Nadalje se uporablja za citatni zapis naslovov umetniških in drugih del, pojmov v strokovnih in znanstvenih besedilih (v tem primeru jih zapisujemo ležeče ali v narekovajih) in za zapis hišnih naslovov v prevodih uradnih listin. Priporočljivo je, da se pri prevajanju uradnih listin upošteva že izbrano latinizirano obliko osebnega imena in naslova v izvorniku listine in se tako izogne morebitnim nevšečnostim zaradi neskladja med izvorno in prevedeno listino.

6.5 Tretja raven – prečrkovanje v slovenščino

Uporablja se za zapis besed korejskega izvora, predvsem občnih imen v nestrokovnih, poljudnih in literarnih besedilih. Prečrkovanje, lahko pa tudi prevod, osebnih imen v slovenščino je dopuščeno pri zapisu imen nastopajočih v literarnih besedilih, zlasti v otroških in domišljjskih pripovedih.

Na primer v ljudski pravljici 장화홍련전 *Janghwa Hongryeon jeon* (Zgodba o Vrtnici in Rdečem Lotosu), bi po prenovljenem sistemu ime junaka latinizirali z Bae. V slovenščini se to izgovori [be], zato je smiselno v prevodu uporabiti slovensko prečrkovanje Be.

Imeni njegovih hčera, Janghwa in Hongryeon, bi lahko prečrkovali v Dzanghva in Hongrjon ali glede na pomen prevedli v Vrtnica in Rdeči Lotos.

V nadaljevanju si oglejmo sistema latinizacije *hangeula* McCune-Reischauer in prenovljen sistem, ter predlog za prečrkovanje v slovenščino na tretji ravni.

Tabela 2: Hangeul, McCune-Reischauer, prenovljen sistem latinizacije ter predlog za prečrkovanje v slovenščino

Hangeul (1. raven)	IPA ¹⁵	McCune-Reischauer (2. raven)	Prenovljen sistem (2. raven)	Zapis v slovenščini (3. raven)
ㅏ	a	a	a	a
ㅑ	ja	ya	ya	ja
ㅓ	ʌ	ǒ	eo	o
ㅕ	jʌ	yǒ	yeo	jo
ㅗ	o	o	o	o
ㅛ	jo	yo	yo	jo
ㅜ	u	u	u	u
ㅠ	ju	yu	yu	ju
ㅡ	ɯ	ǔ	eu	u
ㅣ	i	i	i	i
ㅚ	ɛ	ae	ae	e
ㅜ	jɛ	yae	yae	je
ㅝ	e	e	e	e
ㅟ	je	ye	ye	je
ㅞ	we	oe	oe	ve
ㅟ	wi	wi	wi	vi
ㅢ	ɰi	ǔi	ui	i
ㅘ	wa	wa	wa	va
ㅙ	wɛ	wae	wae	ve
ㅚ	we	we	we	ve
ㅜ	wʌ	wǒ	wo	vo

¹⁵ Povzeto po Lee, Hyun Bok: Korean. V: *Handbook of International Phonetic Association*. Cambridge: The Press Syndicate of the University of Cambridge, 1999, str. 120 – 123.

Hangeul (1. raven)	IPA ¹⁶	McCune- Reischauer (2. raven)	Prenovljen sistem (2. raven)	Zapis v slovenščini (3. raven)
ㄱ	g	k, g	g, k	g, k*
ㄴ	n	n	n	n
ㄷ	d	t, d	d, t	d, t*
ㄹ	l	l, r	r, l	r, l**
ㅁ	m	m	m	m
ㅂ	b	p, b	b, p	b, p*
ㅅ	z	s	s	s, š***
ㅇ	ŋ	ng	ng	ng ¹⁷
ㅈ	tʃ	ch, j	j	dz
ㅊ	c	ch'	ch	c
ㅋ	c ^h	k'	k	k
ㅌ	t ^h	t'	t	t
ㅍ	p ^h	p'	p	p
ㅎ	h	h	h	h
ㄱㄱ	k	kk	kk	k
ㄷㄷ	t	tt	tt	t
ㅂㅂ	p	pp	pp	p
ㅅㅅ	s	ss	ss	s, š***
ㅈㅈ	c	tch	jj	č

* Glasove ㄱ, ㄷ in ㅂ latiniziramo kot g, d in b, če stojijo na začetku besede in kot k, t in p, ko jim sledi soglasnik, ali če stojijo na koncu besede¹⁸.

** Glas ㄹ zapisujemo kot r, ko stoji na začetku besede in kot l, ko mu sledi soglasnik, ali če stoji na koncu besede.

*** Glas ㅅ zapisujemo kot s, razen v primeru, ko mu sledi i (|) ali v kombinaciji z ja (ㅅㅈ), jo (ㅅㅊ, ㅅㅌ), ju (ㅅㅊ), je (ㅅㅈ, ㅅㅌ) in ga izgovorimo kot š.

¹⁶ Povzeto po Lee, Hyun Bok: Korean. V: *Handbook of International Phonetic Association*. Cambridge: The Press Syndicate of the University of Cambridge, 1999, str. 120 – 123.

¹⁷ ㅇ na začetku zloga se ne izgovori (ㅇㅈ se bere a).

¹⁸ The National Institute of the Korean Language, Romanization of Korean (online). (citirano 18.9.2009). Dostopno na naslovu: <http://www.korean.go.kr/eng/index.jsp>

7. Pregibanje korejskih besed v slovnščini

7.1 Struktura korejskih osebnih imen

Latinizacija osebnih imen temelji na standardni korejski izgovorjavi. Osebnih imen ne slovenimo. Priimek pišemo pred imenom. Ime in priimek pregibamo kot eno enoto.

V Koreji ima vsak pravico zapisati svoje ime v latinici po lastni izbiri. Na primer, priimek 박 lahko zapišemo vsaj na tri različne načine: Pak, Bak in Park. Stvar posameznika je, za kateri zapis se bo odločil. Uradno naj bi ime pisali brez presledka ali vezaja, vendar je uporaba prepuščena izbiri posameznika.¹⁹

7.2 Pregibanje korejskih osebnih imen

Pregibamo po pravilih za pregibanje slovenskih osebnih imen.

7.2.1 Ženska imena

Ženska imena na –a. Sklanjamo po 1. ženski sklanjatvi, zgled Jana:

Bora – Bore – Bori – Boro ...

Ženska imena na ostale končnice -ng, -n, -m, -ji itd. Sklanjamo po 3. ženski sklanjatvi, zgled Ines, Karin:

Ji Won²⁰ – Ji Won – Ji Won – Ji Won ...

Min Ji²¹ – Min Ji – Min Ji – Min Ji ...

Svojlino obliko ženskih imen tvorimo z obrazilom -in oziroma -jin:

Ji Won - Ji Wonin

Na Yeong²² - Na Yeongin

¹⁹ The National Institute of the Korean Language, Romanization of Korean (online). (citirano 18.9.2009). Dostopno na naslovu: <http://www.korean.go.kr/eng/index.jsp> Prav tam.

²⁰ [dživon]

²¹ [mindži]

²² [najong]

7.2.2 Moška imena

Moška imena, ki se končajo na samoglasnik, sklanjamo po 1. moški sklanjatvi s podaljševanjem osnove:

Jun Yu²³ – Jun Yuja – Jun Yuju – Jun Yuja ...

Moška imena, ki se končajo na soglasnik, sklanjamo po 1. moški sklanjatvi:

Dong Jun – Dong Juna – Dong Junu – Dong Juna ...

Svojilna oblika moških imen. Imenom, ki se končajo na soglasnik ali na -o, dodamo obrazilo -ov oziroma -v. Imenom, ki se končajo na -u ali -i, dodamo obrazilo -jev.

Dong Jun – Dong Junov; Juno²⁴ – Junov

Jun Yu – Jun Yujev

8. Zaključek

Problematika latinizacije korejskega jezika je zelo obširna in bi jo lahko še nadalje in podrobneje raziskovali. Glede na to, da niti v Koreji ni poenotenega sistema, je težko ustvariti nov sistem v slovenščini. Ker lahko predvidevamo, da bo prej ali slej v Slovenijo začelo prihajati vedno več korejskih besed, je potrebno čim prej določiti smernice, po katerih naj bi se te besede zapisovale. V pričujočem članku sva podali nekaj predlogov za zapisovanje korejskih besed v upanju, da bodo vsaj malo pripomogli k razrešitvi tega problema.

Reference

- Glossika Inc., Korean Romanization Chart. Dostopno na naslovu:
<http://www.glossika.com/en/dict/Korpin.pdf>
- Hyouk-Keun Kim, Korean Phonology for the KAEPS system. 25.6.1999. Dostopno na naslovu:
http://www.english-korean.net/kaeps/kor_phon.html
- Kim-Renaud, Young-Key. 1987. *Studies in Korean linguistics*. Hanshin, Seoul.
- Lee, Hyun Bok: Korean. V: *Handbook of International Phonetic Association*. Cambridge: The Press Syndicate of the University of Cambridge, 1999 str. 120 – 123.
- Omniglot, Writing Systems and Languages of the World. 1998-2009. Dostopno na naslovu
<http://www.omniglot.com/writing/korean.htm>

²³ [džunju]

²⁴ [džuno]

Park Sun-young, Korean romanization could again see revision. JoongAng Ilbo. 8.7.2009

Dostopno na naslovu: <http://joongangdaily.joins.com/article/view.asp?aid=2907132>.

The National Institute of the Korean Language, Romanization of Korean . Dostopno na

naslovu: <http://www.korean.go.kr/eng/index.jsp>